

SIKÇA SORULAN SORULAR

SIKÇA SORULAN SORULAR

Sıkça Sorulan Sorular
Hazırlayan ve Yayımlayan: Kaos GL Derneği

Kaos GL Derneği
PK 12, Tunus PTT, Kavaklıdere-Ankara
Telefon: +90 312 230 0358
Faks: +90 312 230 6277
E-posta: danisma@kaosgl.org
www.kaosgldernegi.org
www.kaosgl.org

Basım
Ayrıntı Basımevi, Ostim-Ankara
Sertifika No: 13987

Tasarım: CeketMedya

Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş
Dördüncü Baskı: 2017, Ankara

Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (Kaos GL) tarafından hazırlanıp yayımlanan bu kitapçık parayla satılmaz. İnsan haklarının desteklenmesi ve ayrımcılıklara karşı bilgilendirme amaçlı etkinliklerde serbestçe kullanılabilir ve dağıtılabilir.

Bu kitapçık, Kaos GL Derneği tarafından, Avrupa Birliği'nin (AB) ve İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı'nın (SIDA) destekleri ile yayımlanmıştır. Bu durum, yayının içeriğinin AB'nin veya SIDA'nın resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmez.

İÇİNDEKİLER

Sunuş	5
Terimler / Tanımlar	7
LGBTİ'lere Yönelik Ayrımcılık İdeolojileri ve Anlamları.....	14
İnsan Hakları ve Ayrımcılıkla İlgili Terimler ve Tanımları.....	18
Cinsel Yönelim ve Eşcinsellikle İlgili Sorularınıza Yanıtlar	20
Eşcinsellikle İlgili Yaygın Yanıtlar, Bilimsel Doğrular.....	25
LGBTİ Hakkında Sıkça Sorulan Sorular ve Cevapları.....	41
Daha Fazlası İçin.....	71

SUNUŞ

"Bu toplumda sadece heteroseksüeller yaşamıyor, biz de varız!" diyerek yola çıkan Kaos GL, çeyrek yüzyılı geride bırakan bir süredir ayrımcılıklara karşı çalışmalar yürütüyor.

Bilgilendirme, ister bilgi eksikliğinden kaynaklı ister kültürel-sosyal hayatta ortaya çıkarak yaygınlaşmış önyargılara karşı, kaynağından ve doğru bilgilendirme, Kaos GL olarak yorulmadan yaptığımız çalışmalarımızın başında geliyor.

Sırf toplumdaki hâkim hetero-norm'a uymaz kabul edilip dışlanmış, damgalanmış ve hayatın her alanından kovularak eşit insan haklarından mahrum bırakılmış, yetinilmeyip sürekli ayrımcılığa tabi tutulmuş hayatlara, günümüzde "LGBTİ" kısaltmasıyla adlandırdığımız Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks kişilere ilişkin "sıkça sorulan sorular"a yaşamın içinden veya uzmanından cevaplarla hazırladığımız bu kitapçık da söz konusu "bilgilendirme" kaynaklarından biri olsun istedik.

Üniversitelerde gençlerden, girdiğimiz derslerde öğrencilerden olsun; sivil toplumun herhangi bir sahasındaki karşılaşmalardan, cinsel yönelimler ve cinsiyet kimliklerine dair bilgilendirme etkinliklerinde olsun, her seferinde "bize her türlü sorunuza sorabilirsiniz" deriz ve gelen soruları kaydede-
riz. Tanınamaktan kaynaklı veya yılların biriktirdiği önyargılarla şekillenmiş olsun tüm bu sorulara ye-

niden ve yeniden cevap vermekten geri durmayız. İşte, belki de, kitapçığın ikinci bölümünde sizlerden derlediğimiz soruları gördüğünüzde artık gülümseyenler olabileceği gibi, merak ediyordum ama nasıl ifade edip de sorabileceğimi bilemiyordum diyerek rahatlayabilirsiniz de... Şayet öyleyse bu el kitapçığı bizim için işe yaramış olacaktır...

Daha fazlası için danisma@kaosgl.org adresimize yazmaya devam edebilirsiniz. Bize yönelttiğiniz her türlü sorunuza Kaos GL ekibi olarak cevap bulmaya devam edeceğiz.

Kaos GL

TERİMLER / TANIMLAR

LGBTİ: Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks isimlerinden oluşan kısaltmadır. Lezbiyen-Gey-Biseksüel, cinsel yönelim; Trans, cinsiyet kimliği; İnterseks ise cinsiyet durumudur.

Eşcinsel: Kendi cinsinden olanlara duygusal, erotik ve cinsel yönelim içinde bulunan kadın veya erkek. Homoseksüel'in (Homosexual) Türkçesidir. Hem kadın eşcinseller hem de erkek eşcinseller için kullanılır. Günlük hayatta daha çok erkek eşcinselleri ifade ettiğinden erkek eşcinseller için "gey", kadın eşcinseller için "lezbiyen" isimleri de kullanılır.

Eşcinsellik: Aynı cinsiyetten iki kişi arasındaki cinsel ve/veya duygusal çekimi ifade eder. Zamanında bir tıp terimi olarak kullanıldığından günümüzde "homoseksüel" ile "homoseksüellik" terimleri kullanılmamaktadır. Eşcinsellik, "homosexuality" teriminin birebir çevirisi olduğu halde, "homoseksüellik" terimine yüklenmiş olumsuzluğu taşımadığından Türkiye'deki LGBTİ hareket tarafından gerektiğinde kullanımı devam etmektedir.

Gey: Erkek eşcinsel. 1970'lerin başında Gey Kurtuluş Hareketiyle (Gay Liberation Movement) ortaya çıktı. Bu süreçte, "homoseksüellik"ten politik bir kopuş olarak kullanıldı. "Homoseksüel" kelimesi, tıp tarafından tanımlanmış olduğu halde, "gey" kelimesi, aynı cinsten insanların birbirlerine karşı duygusal, erotik, cinsel yönelimleriyle yarattıkları

hayat tarzını tanımlamak için, eşcinseller tarafından tanımlandı. Başlangıçta hem kadın hem de erkek eşcinselleri kapsayan "gey" kelimesi, günümüzde sadece erkek eşcinseller tarafından kendilerini ifade etmek için kullanılır.

Bu kelimenin Türkçeye, İngilizceden olduğu gibi alınması 1980'lere rastlar. İlk kez, 1999'da "Türkiyeli Eşcinseller Buluşması" sonrasında "gay" sözcüğü, Türkçeleştirilerek "gey" olarak kullanılmaya başlandı. Eylül 2006 tarihinden itibaren de Türk Dil Kurumu elektronik sözlüğünde "gey, erkek eşcinsel" olarak tanımlandı.

Lezbiyen: Eşcinsel kadın. Duygusal, erotik, cinsel yönelimleri kendi cinsinden olanlara yönelik kadınları tanımlar. Terim, Yunan kadın şair Sappho'nun M.Ö. 6. yüzyılda yaşadığı Lesbos (günümüzdeki adıyla Midilli) Adası'nın isminden gelir.

Biseksüel: Hem kendi cinsine hem de karşı cinse duygusal, erotik ve cinsel yönelim içinde olan kadın veya erkekleri tanımlar. Biseksüel bir kimse her iki cinse de aynı ölçüde ilgi duymayabilir ve bu ilginin derecesi zaman içinde değişebilir. Biseksüellik, aynı anda hem bir kadına hem bir erkeğe ilgi duymak, her iki cinsiyetten iki kişi ile aynı anda birlikte olmak anlamına gelmez.

Heteroseksüel: Duygusal, cinsel ve erotik olarak karşı cinsten kişilere yönelmiş olan kadın ya da erkek. Kendiliğinden ve zorunlu olarak, toplumda egemen var oluşturmaktadır. Bu kendiliğinden ve zorunluluk hali, heteroseksüel kişilerin kendilerini "heteroseksüel" olarak tanımlamalarına bile gerek duyurmamaktadır. Bu durumdaki kişiler, kendini "eşcinsel" ya da "heteroseksüel olmayan" diye tanımlayan kadın ve erkeklerin ortaya çıkmasını kavrayamamakta, "homofobik" ve "heteroseksist" olabilmektedir. Doğal olarak bu durum, bütün heteroseksüellerin heteroseksist olduğu anlamına gelmez.

Cinsel Yönelim: Belli bir cinsiyetteki kişiye karşı süregelen duygusal, romantik ve cinsel çekimi ifade eder. Cinselliği oluşturan dört unsurdan biridir.

Cinsellikle ilgili diğer üç unsur ise; Biyolojik cinsiyet, Toplumsal cinsiyet kimliği (erkek ya da kadın olma-ya ilişkin psikolojik duyum) ve Toplumsal cinsiyet rolüdür (eril ya da dişil davranışları belirleyen kültürel normlara uyum). Cinsel yönelimdeki çeşitlilikle birlikte tanımlanmış üç cinsel yönelim; kişinin kendi cinsiyetinden birine yönelmesi eşcinsellik, kişinin karşı cinsiyetten birine yönelmesi heteroseksüellik, kişinin her iki cinsiyete de yönelmesi biseksüelliktir. Cinsel yönelim, duyguları ve kendilik kavramını içerdiği için cinsel davranıştan farklıdır. Bireyler davranışlarıyla cinsel yönelimlerini ifade edebilecekleri gibi etmeyebilirler de. Kişinin cinsel yönelimi çok erken yaşlarda, 3-4 yaşında belirlenir. Genel olarak cinsel ilgi ve isteğin arttığı ön ergenlik ve ergenlik döneminde cinsel yönelimlerin farkına varılır.

Cinsiyet: Biyolojik cinsiyeti ifade eder. Kadın ve erkeğin genetik, fizyolojik ve biyolojik bedensel özellikler bütünüdür. Doğumda üreme organlarına bakılarak kişiye atanan cinsiyeti ifade ettiğinden "atanmış cinsiyet" de denir. Üreme organları ve sistemleri üzerinden çoğu toplumdaki hâkim tanımlamada, vajina ile doğanlar "dişi", penis ile doğanlar "erkek" olarak adlandırılır. Bununla birlikte interseks kişilerin cinsiyet durumları üreme organları ve sistemleri açısından farklılık gösterebilir.

Cinsel Kimlik: Kişinin kendini hangi cinsiyetle özdeşleştirdiğini ifade eder. Kişinin biyolojik olarak cinsel özelliklerini yansıtır. Kromozomlar, cinsel hormonlar, dış ve iç cinsel organlar, üreme hücrelerinin geliştiği dokular ve ikincil cinsiyet özellikleridir.

Toplumsal Cinsiyet: Farklı kültürlerde, farklı coğrafyalarda ve farklı tarihsel zamanlarda kadınlara ve erkeklere toplumsal olarak yüklenen roller ve sorumluluklar bütününe ifade eder. Tipik olarak kadınlara ya da erkeklere ait özellikler ve beceriler ile değişik durumlarda kadın ve erkeklerden genellikle beklenen davranış biçimlerini de içerir. Her iki cinse ait bu tür özellikler; aile, arkadaşlar, söz sahibi kişiler, dini ve kültürel öğretilerin yanı sıra okul, işyeri ve basın-yayın organlarının etkileri ile şekillenir.

Toplumsal cinsiyet kavramı; kadın ve erkeğin toplum içindeki farklı rollerini, sosyal konumlarını, ekonomik ve politik güçlerini yansıtır ve aynı zamanda tüm bunları etkiler.

Toplumsal Cinsiyet Rolü: Toplumsal cinsiyetin bir parçasıdır ve kişinin kendisini bir oğlan çocuk/erkek veya kız çocuk/kadın konumunda göstermek için yaptığı ve söylediği şeylerin tümü olarak tanımlanır. Kişiler arasındaki biyolojik cinsiyet farkı toplumsal bir eşitsizlik yaratmaz. Ancak, kadına ve erkeğe yüklenen toplumsal cinsiyet rolleri ve sorumlulukları kişiler arasında bir eşitsizlik ve ayrımcılığa sebep olur. Bu durum, ataerkil toplumdaki cinsiyetçi yaklaşımlardan kaynaklanır.

Biyolojik Cinsiyet / Toplumsal Cinsiyet: “Biyolojik cinsiyet”, insanları “kadın” ya da “erkek” olarak genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri üzerinden tanımlar. Bu sınıflandırmada biyolojik farklılıklar temel alınır. Bununla birlikte, insanların toplumsal ilişkiler içinde kadın, erkek ve diğer cinsiyetlere atfen belirlenen konumlarının ve bu işbölümünün gerektirdiği rol ve sorumlulukların biyolojik cinsiyetleri ile bir ilgisi yoktur. Bu normlar tamamen toplumsal süreçlerde inşa edilir, zaman içinde ve toplumdan topluma değişebilir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet dinamik bir kavram olarak belli bir zaman döneminde belli bir kültürde “erkeksi” ya da “kadınsı” kabul edilen rol ve davranış özellikleri üzerinden tanımlanır. Bu özellikler saç şekli ve giyim stilinden, insanların konuşma ya da duygularını ifade etme tarzlarına kadar uzanan büyük bir çeşitlilik içindedir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet, toplumsal önyargı haline gelmiş iki sabit toplumsal cinsiyet kimliği düşüncesinin ötesine geçerek farklı cinsiyet kimliklerini içeren bir kavramsallaştırmadır. Başka bir deyişle, bu tanımlamada erkek, kadın ya da trans olarak kendimize dair içsel algımızı ifade eden toplumsal cinsiyet kimlikleri yer alır. Çoğu zaman kamusal ve özel hayatın hemen her alanında görülen toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini biyolojik cinsiyet farklılıklarına dayalı olarak gerekçelendirmeye çalışır. Ataerkil

(erkek egemen) normlar doğrultusunda toplumsal cinsiyetlere atfedilen eşitsiz konumların gereklerine göre beklenen davranış ve sorumluluklar biyolojik farklılıkları yaratan doğal veya doğaüstü bir temele dayandırılır. Buna karşın bu meşrulaştırma arayışları toplumsal cinsiyet ilişkilerinin toplumsal süreçlerde inşa edildiği ve dönüştürülebilir olduğu gerçeğini örtemez.

Cinsiyet Kimliği: Kişinin kendisini hangi cinsiyette hissettiğini ve başkaları tarafından nasıl görülmek istediğini ifade eder. Kişinin doğumdan itibaren kazandığı biyolojik cinsiyete yönelik tıbbi, cerrahi ya da diğer araçlarla müdahale edilerek bedensel görünüşü ile işlevlerini özgür bir şekilde değiştirme hakkını da kapsar. Cinsiyet kimliği, sadece bedenle ilgili olmayıp, psikolojik ve sosyal yönleri de içeren bir süreç ve terimdir.

Cinsiyet İnşa Süreci: Cinsiyet inşası, bireyin toplumsal cinsiyetini biyolojik cinsiyeti ile uyumlu hale getirdiği bir süreçtir. Bu süreç genellikle kişisel, sosyal ve medikal yönleri gerektirmektedir. Tıpta "cinsiyet değiştirme" de denilen, bu süreçteki kişilerin ise "cinsiyet geçiş süreci" olarak isimlendirdikleri müdahale ile bireyin cinsel organlarının erkekten kadına veya kadından erkeğe dönüştürülmesi en önemli ameliyattır. Bu ameliyat göğüs bölgesi ve diğer bölgelerin değişimini de kapsayabilir.

Transgender: Cinsiyet geçiş sürecini tamamlamış veya tamamlamamış olsun, biyolojik cinsiyetine ve görünümüne bir şekilde müdahale edenleri ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Türkiye'de fazla yaygınlık kazanmamış olan bu terim çoğunlukla, operasyonel geçiş sürecini tamamlamış veya tamamlamamış olsun tüm trans kimlikleri kapsar.

Transseksüel: Artık pek kullanılmamakla birlikte transseksüel terimi, kendisini diğer cinsiyete ait hisseden ve bu amaçla cinsiyet geçiş sürecinde olan kişileri ifade eder. Hem "erkek" hem de "kadın" için geçerlidir. Kişinin davranışlarından çok iç dünyasında kendisini karşı cinsten biri gibi görmesi, his-

setmesidir. Ruhsal eğilimler için belirleyici olan bir kelimedir, bu yüzden transseksüeller dış görünüm-lerinden belirlenemeyebilir. Çünkü kendilerini, karşı cinsten hissettiklerini dış görünüşlerine her zaman yansıtmayabilirler.

Travesti: Bu terim de artık pek kullanılmamaktadır. Operasyonel bir cinsiyet geçişi olmadan dış görünüşüyle ve davranışlarıyla karşı cinse ait olma isteğini ifade eder. Halk arasında "travesti" dendiğinde sık bir şekilde "kadın kılığındaki erkekler" akla gelse de travesti kelimesi aslında hem "erkek" hem de "kadın" için geçerlidir. Geçici olarak karşı cinsten biri gibi yaşamak için, o cinse ait giysilerin giyilmesi ve karşı cins gibi davranılmasıdır. Kalıcı bir cinsiyet değişikliği özlemi veya bununla ilgili hormonal/cerrahi müdahale isteği yoktur. Transvestizm olarak da karşımıza çıkan bu terim İngilizce'deki "crossdresser"a denk gelir ama ülkemizde daha çok transseksüellik-le karıştırılmaktadır.

Trans: Cinsiyet kimliği, biyolojik cinsiyetiyle uyumlu olmayan kişilerin tümünü ifade eder. Cinsiyet geçiş operasyonu geçirmiş olsun ya da olmasın kendisini diğer cinsiyete ait hissederek "transseksüel" veya "travesti" olarak tanımlayan herkes için "trans" terimi şemsiye bir isim olarak kullanılır. Atanmış/biyolojik cinsiyeti "kadın" olan ama kendini "erkek" olarak tanımlayan kişilere trans erkek, atanmış/biyolojik cinsiyeti "erkek" olan ve kendini "kadın" olarak tanımlayan kişilere de trans kadın denir. Bununla birlikte, kişiler kendilerini trans erkek ve trans kadın olarak tanımlamayı istemeyebilirler ve sadece kadın ve erkek olarak tanımlayabilirler. Trans terimi cinsiyet kimliği ile ilgili olup, herhangi bir cinsel yönelimi işaret etmez. Trans kişiler heteroseksüel, eş-cinsel, biseksüel yönelimlere sahip olabildikleri gibi, bu cinsel yönelimlerin kendilerine yetmediğini veya uymadığını da düşünebilirler.

İnterseks: İnterseks terimi cinsiyet durumuna işaret eder. Tek tip bir "interseks beden" yoktur. Çoğu interseks kişi kendini sıradan kadınlar ve erkekler olarak tanımlar ve yaşar. İnterseks hali cinsiyete

ilişkin olduğundan haliyle interseks kişilerin cinsel yönelimleri de eşcinsel, biseksüel veya heteroseksüel olabilir.

İnterseks durumlar tıp âleminde “cinsiyet gelişim bozukluğu” olarak da adlandırıldığında işaret edilen aslında bu kişilerin birçok insandan daha farklı dış cinsiyet organlarına, iç üreme organlarına ve/veya iç salgı bezlerine sahip olmalarıdır.

İnterseks kişiler, erkek ya da dişi kategorilerine beklendiği şekilde uymayan ya da her iki kategoriye de giren cinsiyet özellikleri ile (kromozomlar, genital organlar ve/veya hormonal yapı) doğar. Doktorlar çoğunlukla ebeveynlere interseks çocuklar üzerinde cerrahi ve başka tıbbi müdahaleler yapılmasını, böylece bedenlerinin görünürde “kadın” ya da “erkek” özelliklerine kavuşturulmasını önerir. Pek çok vakada, bu müdahaleler tıbben gereksizdir ve interseks çocuklar büyüdükçe üzerlerinde çok olumsuz etkileri olabilir. “İnterseks” kavramı insanlarda doğal olarak görülen bir cinsiyet özellikleri yelpazesini ifade eder. İnterseks ayrıca cinsiyetin bir spektrum olduğu ve insanların dişi ya da erkekten başka cinsiyet özellikleriyle de var olabileceği fiziksel gerçeğini yansıtır. Tarihsel olarak “interseks” terimi tıbbi müdahale ya da “iyileştirme” gereken bir bozukluk olarak kullanılmıştır. Bu terim son yirmi yıldır interseks hakları savunucuları tarafından yeniden ele alınarak sahiplenilmiş ve insan hakları temelli bir semsiye terime dönüştürülmüştür. İnterseks ya da değil, kişilerin cinsiyet özellikleri, doğumları ile birlikte başlar. Öte yandan, bir kişinin interseks olduğu hayatının farklı aşamalarında görünür hale gelebilir (bazı durumlarda doğar doğmaz, bazen çocuklukta, ergenlikte ya da yetişkinliğinde). Çevresindeki koşullara göre kişi kendisinin interseks olduğunu da farklı zamanlarda öğrenebilir. Bunun bir tabu olarak görüldüğü durumlarda interseks kişinin kendisinin farkına varması da gecikebilir. Hatta bazı interseks kişiler “interseks” olduklarını hiç öğrenememektedir.

LGBTİ'LERE YÖNELİK AYRIMCILIK İDEOLOJİLERİ VE ANLAMLARI

Heteronormativite: Heteroseksüelliğin normal ve tek cinsel yönelim olarak görülmesi, toplumsal değerlerin, kuralların ve yaşam biçimlerinin herkes heteroseksüelmiş gibi kabul edilmesidir. İnsanların kadın ve erkek olarak ikiye ayrılmasını; cinsel ilişkilerin/evliliklerin sadece ve sadece karşı cinsiyetlere sahip kişiler arasında olabileceğini ve her cinsiyetin kendine has rolleri olduğunu iddia eden inançlar, düşünceler, normlar bütünüdür.

Heteroseksizm: Heteroseksüelliği bir zorunluluk olarak gören ve biricik varoluş biçimi olarak dayatan heteroseksizm bir tür ırkçılıktır. Kadınlara yönelik ayrımcılık olan seksizmin (cinsiyetçilik), heteroseksüel olmayanlara yönelik halidir. Heteroseksizm doğal, normal, üstün ve kabul edilir olan cinsel yönelimin heteroseksüellik olduğunu öne süren; heteroseksüel olmayan her türlü davranış, kimlik veya ilişkiyi damgalayan, reddeden ve aşağılayan ideolojik sistem anlamına gelir. Bugüne kadar toplumda yerleşmiş, kalıplaşmış olan kadın ve erkek rollerine uymayan, bir anlamda genelden "farklı" olarak görülen LGBTİ kişiler bu anlayış çerçevesinde fiziksel, duygusal ve psikolojik saldırılara maruz kalır.

Heteroseksist: Heteroseksizmi savunan kişidir. Heteroseksüellik dışında hiçbir varoluşu kabul etmez ve heteroseksüel olmayanlara şiddete varan

fizik ya da psikolojik terör uygular. LGBTİ'lerin eşit vatandaşlık hakkını tanımayan heteroseksist sitem, LGBTİ'lerin başta yaşam hakkı ile ifade ve örgütlenme özgürlükleri olmak üzere temel insan haklarını güvenceye alıp korumaya yanaşmamaktadır.

Homofobi: Bu terim, eşcinsellere yönelik önyargı ve nefreti anlatır. Bir tür kaygı ve korku ifadesidir. Lezbiyen, gey, biseksüel veya trans kişilerden korkma, hoşlanmama veya nefret etme sonucunda ortaya çıkan ayrımcılıktır.

Homofobi günümüzde cinsel yönelimi heteroseksüel olmayan kişilere karşı ayrımcılığı ifade etmek için kullanılan genel bir terim olmakla birlikte "geyfobi", "lezfobi", "bifobi" ve "transfobi" gibi farklı biçimlerde de kendisini gösterebilmekte ve ifade edilmektedir.

Cinsel yönelim ve cinsel davranışların XIX. yüzyıl sonundan başlayarak tıp disiplini kapsamında sağlık ve hastalık boyutlarıyla değerlendirilmeye başlanması çok sayıda yeni soruna neden olmuştur. O zamana dek günah ve suç kavramları üzerinden ayrımcılık ve dışlanmaya maruz kalan eşcinseller, bu kez tedavi uygulamalarının nesnesi haline getirilmiş ve örselenmişlerdir.

1970'li yıllardan sonra eşcinselliğin hastalık kategorisi olmaktan çıkarılması önceki dönemlerde yapılan tedavi çabalarının olumsuz etkilerinin daha nesnel değerlendirilebilmesini sağlamıştır. Eşcinselleri "heteroseksüel yapma" olarak tanımlanabilecek onarım ve dönüştürme tedavilerinin hem eşcinseller hem de bu tedavileri uygulamak zorunda kalan hekimlerde olumsuz etkilere neden olduğu bilinmektedir.

Eşcinselliğin hastalık olarak değerlendirilmesi, tıpkı şizofreni ve benzeri ağır psikiyatrik hastalıklara yakalanmış bireylerin maruz kaldıkları "stigmatizasyon"a onların da hedef olmasını ve toplumda ayrımcılığa uğramalarına yol açmıştır. Bu ayrımcılık, başta homofobi olmak üzere değişik adlandırmalarla tanımlanmaya çalışılmıştır.

Eşcinsellere ve eşcinselliğe karşı olumsuz duygu, düşünce, tutum ve davranışları anlatmak amacıyla temel olarak üç terim kullanılmaktadır; homofobi, homonegativizm ve heteroseksizm.

Homofobi kavramını ilk kez, Amerikalı bir klinik psikolog olan George Weinberg, 1972’de yayınladığı “Toplum ve Sağlıklı Homoseksüel” adlı çalışmasında kullanmıştır. George Weinberg, kavramı, heteroseksüellerden farklı bir cinsel yönelimi olanlara dair akıl dışı bir korku olarak tanımlamaktadır.

LGBTİ’lere yönelik olumsuz, korkulu veya nefret dolu tutum ve davranışları ifade etmekte kullanılan homofobi yaygın şekilde kullanılan bir terim olmakla birlikte birkaç nedenden dolayı eleştirilmektedir. Her ne kadar heteroseksüellerin LGBTİ karşıtı önyargılarını ifade etse de, bu tutumun klinik anlamda “fobi” olmadığı ve bu kişilerin diğer fobilerdeki gibi fobiyle ilişkili fizyolojik reaksiyonları yaşamadıkları gösterilmiştir. Ayrıca terimin içindeki -fobi sözcüğü nedeniyle, bireysel ve klinik bir durum akla gelmekte ve bu nedenle de eşcinsellere karşı olan önyargıların kültürel ideolojilerden köken alan sosyal bir fenomen oluşuna vurgu yapılmamaktadır. Heteroseksist ideolojinin bir ürünü olarak homofobi, heteroseksüel olmayan kişilerin kimliklerinin yok edilmesi veya gizli kalmasını dayatmaktadır.

Homofobi, bir gruba sahip oldukları kimlikleri nedeniyle yöneltile her türlü ayrımcılık, olumsuz davranış ve tutumu içerir. Homofobi heteroseksüel ve eşcinsel kişilerde farklı derecelerde bulunabilir. Homofobi toplumsal olarak beslenen cinsiyetçi politik bir tutumdur.

Heteroseksüel olmayan kimliklerin gizlenmesi talebi cinsel bir pratiğin gizlenmesiyle sınırlı değildir. Kişilerin kendilerini sahte bir kimlikle heteroseksüel olarak takdimi beklenir. Bu kendini inkâra dayanan, benlik duygusunu olumsuz etkileyen değerler anlayışının hâkim olduğu toplumlarda yetişen eşcinsel kişilerde erken yaşlardan, sıklıkla önergeliikten itibaren, kendi cinsine yakınlık duyma korkusu taşır

ve homofobik anlayışı içselleştirebilir. Eşcinsellerin içinde yaşadıkları toplumlarda karşılaştıkları ayrımcılık, önyargılar ve kalıp yargılar özellikle eşcinsellerin, cinsel kimliklerini gizlemeden görünür olmayı daha çok tercih etmeleriyle neredeyse doğru orantılı olarak giderek artan homofobi, sadece eşcinsellerin değil, adil ve özgür bir yaşamı savunan herkesin sorunu haline geliyor.

İNSAN HAKLARI VE AYRIMCILIKLA İLGİLİ TERİMLER VE TANIMLARI

İnsan Hakları: İnsan hakları milliyet, ikamet, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ulus ya da etnik köken, renk, din, dil, engellilik, yaş ya da herhangi bir diğer statüsüne bakmaksızın tüm insan varlığına ait olan hakları ifade eder. İnsan hakları herkesi sadece yaşam bakımından değil, aynı zamanda onur bakımından da eşit olduğunu ileri sürer. Bu haklar evrenseldir, devredilemez, birbiriyle ilgili, birbiriyle bağlantılı ve bölünemezdir. İnsan hakları başta İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi olmak üzere pek çok uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmesiyle garanti altına alınmıştır.

Ayrımcılık: Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Komitesinin Genel Yorumu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) Kararları ve Avrupa Birliğinin (AB) Ayrımcılığa Karşı Yönergeleri birlikte düşünüldüğünde, “ayrımcılık” terimi, ayırma, dışlama, kısıtlama veya ırk, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, dil, din, etnik, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum, siyasi veya diğer görüşlere dayalı olarak gerçekleştirilen ve bütün hak ve hürriyetlerin herkes tarafından tanınmasını ve kullanılmasını engelleyecek veya tanınmasını ve kullanılmasını sınırlandıracak ayrımcılığı kast etmektedir.

Önyargı: Bir grup veya grubun üyelerine karşı, genelde negatif bir ön değerlendirme olarak tanımla-

nır. Psikolojide genelde kullanıldığı şekliyle önyargı, sadece bir fikir ya da inanç üzerine bir beyanat değil, horgörme, sevmeme ve nefret gibi duyguları içeren bir tutumdur.

Kalıp Yargılar: Kalıp yargılar (stereotip) bir grubun üyeleri hakkında genellemeler ya da daha çok aşırı genelleme anlamına gelir. Önyargıda olduğu gibi bu genellemeler de bazen olumlu olabilir ancak çoğunlukla olumsuz ve değişime karşı dirençlidirler.

Damgalama: Sosyal bilimlerde kişinin toplumsal kişiliğini olumsuz yönde etkileyen bir etiket; kişinin toplum tarafından reddedilmesine yol açan fiziksel veya davranışsal özellikleridir. Fiziksel engel, zekâ geriliği, sabıka, ruh hastalığından dolayı tedavi görmüş olma, farklı bir ırka, dine, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine sahip olma vb. buna birer örnektir. Damgalama, ayrımcılık, tecrit edilme, öz-imağın ve öz-saygının yara alması gibi çeşitli ekonomik, sosyal ve ruhsal sonuçlara yol açabilir.

Nefret Suçu: Suçun mağduru ırkı, rengi, etnik kökeni ya da uyruğu; dini, cinsiyeti, cinsel yönelimi, cinsiyet kimliği, yaşı, fiziksel veya zihinsel engelleri gibi özelliklerinden hedef oluyorsa nefret suçundan bahsedilir. LGBTİ'lerin maruz kaldığı baskı, hakaret, yaralama, öldürme, soygun, gasp, kötü muamele veya işkence, taciz veya tecavüz bilinen nefret suçlarıdır. Eğer bu suç bir defaya mahsus olarak işlenmemişse ve süreklilik arz ediyorsa, suç işleyenler nefret grubu olarak adlandırılır. Bu suçları engellemeye ve suç işleyenleri cezalandırmaya yönelik düzenlenmiş yasalara ise nefret yasası denir. TCK'nın ayrımcılığı düzenleyen 122. Maddesi "Nefret ve Ayrımcılık" adını aldığı halde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği korumaya dahil edilmemiştir.

CİNSEL YÖNELİM VE EŞCİNSELLİKLE İLGİLİ SORULARINIZA YANITLAR

Amerikan Psikoloji Birliği, cinsel yönelim ve eşcinsellik ile ilgili soruları şöyle cevaplıyor.

Cinsel yönelim nedir?

Cinsel yönelim, cinselliği oluşturan dört unsurdan biridir. Diğer üçünden belli bir cinsiyetteki kişiye karşı süregelen duygusal, romantik ve cinsel çekimle ayrılır. Cinsellikle ilgili diğer üç unsur da biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet (gender) kimliği (erkek ya da kadın olmaya ilişkin psikolojik duyum) ve sosyal cinsiyet rolü (eril ya da kadınsı davranışları belirleyen kültürel normlara uyum). Bilinen üç cinsel yönelime göre; kişinin kendi cinsiyetinden birine yönelmesi eşcinsellik, kişinin karşı cinsiyetten birine yönelmesi heteroseksüellik, kişinin her iki cinsiyete de yönelmesi biseksüelliktir.

Cinsel yönelim, duyguları ve kendilik kavramını içerdiği için cinsel davranıştan farklıdır. Kişiler davranışlarıyla cinsel yönelimlerini ifade edebilecekleri gibi etmeyebilirler de.

Kişinin cinsel yöneliminin nedenleri nelerdir?

Bilim insanları tarafından, bir kişinin cinsel yöneliminin nasıl geliştiği henüz anlaşılmamıştır. Farklı teoriler cinsel yönelimin nedenleri için farklı kaynaklar önermiştir; genetik ya da doğuştan gelen hormonal etkenler ve erken çocukluk döneminde yaşananlar

gibi... Buna karşın birçok bilim insanı, cinsel yönelimin erken yaşlarda biyolojik, psikolojik ve sosyal etkenlerin etkileşimiyle şekillendiği düşüncesini paylaşır.

Cinsel yönelim bir seçim midir?

Hayır. Çoğu insan için cinsel yönelim ergenlik döneminde hiçbir cinsel deneyim olmadan ortaya çıkar. Buna ek olarak, kimi bireyler cinsel yönelimlerini eşcinsellikten heteroseksüelliğe çevirmek için yıllar boyunca hiçbir başarı elde edemediği uğraştıklarını ifade ederler. Bu nedenlerden dolayı psikologlar, cinsel yönelimi isteğe bağlı olarak değiştirilebilen bilinçli bir seçim olabileceğini düşünmezler.

Eşcinsellik bir zihinsel hastalık mıdır ya da duygusal bir problem midir?

Hayır. Psikologlar, psikiyatrlar ve diğer sağlık uzmanları, eşcinselliğin hastalık, zihinsel bozukluk ya da duygusal bir problem olmadığına hemfikirler. Yapılan yansız araştırmalar eşcinsel yönelimle duygusal ya da sosyal problemler arasında herhangi bir bağ olmadığını göstermiştir.

Geçmişte eşcinsellik hakkında bilgi, terapi görmekte olan lezbiyen ve geylerden elde edildiği için toplum ve zihinsel hastalık uzmanları eşcinsellik ile ilgili taraflı ve gerçekdışı düşünceleri savundular. Ne zaman ki araştırmacılar terapi görmeyen lezbiyen ve geylerden gelen bilgileri değerlendirdiler, eşcinselliğin zihinsel bir hastalık olduğu görüşünün yanlış olduğunu anladılar.

Amerikan Psikiyatri Birliği 1973 yılında yeni araştırmaların önemini tüm zihinsel ve ruhsal hastalıkları içeren resmi el kitabından "eşcinsellik" terimini çıkartarak onayladı. 1975 yılında ise Amerikan Psikoloji Birliği bu değişikliği destekleyen bir karar çıkarttı. Kimi insanlar eşcinsel yönelim ile zihinsel hastalıklar arasında bir bağ kurarak onları hasta olarak damgalamaktadır. Bu iki birlik ise, tüm zihinsel ve ruhsal hastalıklar uzmanlarını, bunun gerçekdışı

olduğunu ifade etmeleri konusunda zorlamaktadır. Eşcinselliğin bir zihinsel bozukluk olarak sınıflandırılmamasından bu yana, yapılan yeni araştırmaların bulgularıyla iki birlik tarafından bu düşünce güçlendirilmiştir.

Lezbiyen ve geyler iyi ebeveyn olabilirler mi?

Evet. Eşcinsel ve heteroseksüel ebeveynlerce yetiştirilen çocukların karşılaştırıldığı çalışmalar sonucunda iki guruptaki çocuklar arasında zekâ, psikolojik uyum, sosyal uyum, arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurma, toplumsal cinsiyet rol kimliklerin gelişimi ya da cinsel yönelimin gelişimi bakımından hiçbir fark bulunmamıştır.

Eşcinsellikle ilgili bir diğer stereotip de eşcinsel erkeklerin çocuklara cinsel taciz etme eğilimlerinin heteroseksüel erkeklerden daha fazla olduğu düşüncesidir. Eşcinsellerin, heteroseksüellerden daha çok, çocuklara cinsel tacizde bulundukları hakkında hiçbir kanıt yoktur.

Neden kimi lezbiyen ve geyler cinsel yönelimlerini başkalarına açıklıyorlar?

Çünkü bu yönlerini diğerleriyle paylaşmak, zihinsel sağlıkları için önemlidir. Lezbiyen ve geyler için açılma olarak tanımlanan kimlik gelişimi sürecinin psikolojik uyumla sıkı bir bağlantısı vardır. Gey ve lezbiyen kimliği ne kadar olumlu olursa, kişinin zihinsel sağlığı ve kendine güveni de o kadar iyi olacaktır.

Kimi gey ve lezbiyenler için açılma (coming-out) süreci neden zordur?

Yanlış stereotipler ve önyargılar lezbiyen ve geyler için açılma sürecini duygusal problemlerin yaşanabildiği zorlu bir süreç haline getiriyor. Lezbiyen ve geyler, kendi cinslerinin çekiciliğinin farkına varmaya başladıklarında kendilerini farklı ve yalnız hissederek. Ayrıca aile, arkadaşlar, çalışma arkadaşları ve dinsel kurumlar tarafından reddedilme olasılığı da korkutucudur.

Bunlara ek olarak, eşcinseller ayrımcılığın ve şiddetin de daima hedefi olmuşlardır. Şiddetin ve ayrımcılığın tehdidi de gey ve lezbiyenlerin gelişiminin önünde önemli bir engeldir. 1989'da yapılan bir ulusal araştırmada geylerin %5'inin, lezbiyenlerin ise %10'unun gey ve lezbiyen olmalarıyla ilişkili olarak fiziksel saldırıya ve tecavüze uğradığı, %47'sinin ise yaşamları sürecinde ayrımcılığa maruz kaldıkları saptandı. (Diğer araştırmalar da buna benzer yüksek oranda ayrımcılığı ve şiddeti saptamışlardır.)

Lezbiyen ve geylere karşılaştıkları önyargılar ve ayrımcılıkla mücadelelerinde yardım etmek için ne yapılabilir?

Lezbiyen ve geylere karşı olumlu bir tavrı benimseyenlerin çoğu bir ya da daha çok gey ve lezbiyen tanıdıklarını söylerler. Bu yüzden, psikologlar bir grup olarak gey ve lezbiyenlere karşı olumsuz tavrın onlarla birebir yaşanılanlardan değil stereotiplerden ve önyargılardan kaynaklandığını düşünürler.

Bununla birlikte, diğer azınlık gruplarında olduğu gibi ayrımcılığa ve şiddete karşı korunma çok önemlidir. Bazı eyaletler kişinin cinsel yönelimini temel alan şiddeti farklı olana karşı duyulan nefretin doğurduğu suçlar olarak görür ve cinsel ayrımcılığa karşı yasalar uygular.

Terapi ile cinsel yönelim değiştirilebilir mi?

Hayır. Her ne kadar eşcinsel eğilim zihinsel bir hastalık olmasa ve lezbiyen ve geylerin karşı cinselliğe dönüştürme çabasında herhangi bir bilimsel bulgu bulunmasa da, bazı bireyler kendi cinsel yönelimlerini ya da başka bireylerinkini (çocukları için terapi talepleri olan aileler gibi) değiştirmek isteyebilirler. Bu çeşit terapiyi üstlenen kimi terapistler danışanlarının cinsel yönelimlerini (eşcinsellikten heteroseksüelliğe) değiştirdiklerini rapor etmişlerdir. Bu raporlarda yapılan inceleme sonucunda şüphe uyandıran faktörler bulunmuştur: Bu iddiaların birçoğu zihinsel sağlık araştırmacılarından değil, cinsel yönelime ideolojik açıdan bakan organizasyonlar-

dan gelmiştir. Ayrıca tedavi süreci ve sonuçlarının da belgelendirilmesi yetersizdir. Bunun yanında danışanın tedavi sonrası durumunun gözlem süresi de çok kısadır.

1990 yılında Amerikan Psikoloji Birliği dönüşüm terapilerinin sonuç vermediğine tam aksine yarardan çok zarar verdiğini bilimsel kanıtlarla bildirmiştir. Bireyin cinsel eğiliminin değiştirilmesi, cinsel davranışlarının değiştirilmesinden ibaret değildir. Çünkü, bu tür bir terapi kişinin duygusal ve cinsel dünyasını, duygularını değiştirmeyi, kişinin kendilik kavramını ve sosyal kimliğinin tekrar yapılandırılmasını gerektirecektir. Bazı zihinsel sağlık uzmanlarının cinsel yönelimi dönüştürme çabasında olmalarına karşın; diğerleri, hastalık olmayan ve kişinin kimliği için çok önemli olan bu kişisel özelliği değiştirme çabasının etiğini sorgulamaktadırlar.

Terapi talebinde bulunan her gey ve lezbiyen cinsel yönelimlerini değiştirmek istememektedir. Gey ve lezbiyenler açılmak ve önyargılar, ayrımcılık ve şiddetle baş etmek için psikolojik yardım talebinde bulunuyorlar.

Toplum için eşcinsellik hakkında daha çok eğitim görmek neden önemlidir?

İnsanların cinsel yönelimler ve eşcinsellik hakkında eğitilmesi eşcinsellik karşıtı önyargıların azalmasını sağlayacaktır. Eşcinsellik hakkında doğru bilgiler özellikle kendi cinsel kimlikleriyle çatışma içinde bulunan genç insanlar için önemlidir. Bu bilgilere ulaşmakla kişinin cinsel yöneliminin etkilenmesi gibi bir endişe ya da korku geçersizdir.

EŞCİNSELLİKLE İLGİLİ YAYGIN YANLIŞLAR, BİLİMSEL DOĞRULAR

Homofobi Karşıtı Ruh Sağlığı Girişimi'nden Psikiyatr Dr. Koray Başar, Psikolog Mahmut Şefik Nil, Psikiyatr Dr. Seven Kaptan, eşcinselliğin "hastalık" olduğu ve "tedavi" edilebildiğini öne süren yaygın yanlışları derleyip, bilimsel doğrularla cevaplıyor...

"Eşcinsellik cinsel kimlik bozukluğudur."

Cinsel kimlik kişinin kendi bedeni ve benliğini belli bir cinsiyet içinde algılayışıdır; cinsel yönelim kişide cinsel duygu, istek ve davranışların belli bir cinsiyete çekimidir; cinsel rol ise toplum içinde cinsellik açısından dışavuran davranışların görünümüdür. Psikiyatrik sınıflandırmalar ve ana kaynak metinlerde bu kavramlar bu şekilde tanımlanmaktadır (Öztürk ve Uluşahin, 2008; Drescher ve Byne, 2009; Green, 2009). Dolayısıyla, eşcinsellik cinsel kimlik ya da cinsel rolle değil cinsel yönelimle ilişkilidir. Eşcinsel yönelim bireyin cinsel duygu istek ve davranışlarının kendi cinsine dönük olmasıdır, erkek eşcinsel için gey, kadın eşcinsel için lezbiyen ifadesi kullanılmaktadır. Cinsel yönelim karşı cinse olduğunda heteroseksüellik, her iki cinse dönük olduğunda biseksüellik söz konusudur. Bireyin eşcinsel olması biyolojik cinsiyetinden farklı bir cinsel kimliği (örneğin erkek eşcinselse kendini kadın gibi hissetmesi ve erkek olmaktan rahatsızlık duyması) olmasına sebep olmaz. Eşcinsellik cinsel kimlik bozukluğu değildir; cinsel yönelimlerden biridir ve hastalık ya da bozukluk olarak kabul edilmemektedir.

"Cinsel kimlik bozukluğu hastalık sınıflandırma sistemlerinde yer alan eşcinselliğin değiştirilip yeniden tanımlanan bölümüdür. Transseksüellik olarak bilinmektedir. Tedavisi gerektiği ve hastalık olarak tanımlandığı bilinmektedir."

Transseksüellik bireyin cinsel kimliğinin biyolojik cinsiyetinden farklı olması, kişinin yoğun biçimde karşı cinsten olmak istemesi veya karşı cinsten olduğu gerçeğine inanması durumudur. Dolayısıyla cinsel kimlikle ilgili bir farklılıktır, cinsel yönelimle değil. Eşcinsellik değiştirilip bu şekilde tanımlanmamıştır, bu eşcinsellikten farklı bir tanımlamadır. Transseksüellik halen ruhsal bozukluklar sınıflandırmasında bir tanı kategorisi olarak yer almaktadır. Transseksüellikle ilgili tek bilimsel tıbbi yaklaşım cinsiyet değiştirme sürecidir, psikoterapi ya da ilaçlarla cinsel kimlik değiştirilemez (Öztürk ve Uluşahin, 2008; Green, 2009). Sınıflandırmada bu kategorinin yer alması, cinsiyet değiştirme sürecinde psikiyatrinin oynadığı birincil rolle ilgilidir. Bilimsel ve sorumlu meslek pratiğine sahip çıkan ruh sağlığı klinikleri tarafından cinsiyet değişimi sürecinde uyumu arttırmaya yönelik grup çalışmaları, bireysel izlemin yanında yürütülmektedir. Transseksüellik tedavi ile değiştirilen bir cinsel kimlik değildir. Ayrıca halen hazırlık aşamasında olan DSM V'te transseksüelite kategorisi gözden geçirilmektedir. Mevcut bilimsel verilerle sınıflandırmalardan çıkarılmasını savunan çok sayıda bilimsel yayın mevcuttur (Drescher, 2010). Tartışmaya açılmış olan taslak metinde "cinsel kimlik bozukluğu" yerine "uyumsuzluğu" ifadesi tercih edilmiştir (<http://www.dsm5.org/Pages/Default.aspx>).

"Pasif homoseksüeller genellikle "transseksüellik" sınırlarında kabul edilmektedirler. Kendini karşı cins gibi hissetmeden pasif eşcinsellik yaşamak ruhsal olarak pek mümkün değildir."

Aktif ve pasif eşcinsel ifadeleri cinsel yönelim tanımıyla doğrudan ilgili değildir. Eşcinsel bireyin ağırlıklı olarak tercih ettiği cinsel birleşme türü ile ilgilidir ve

sıklıkla aynı bireyde birlikte bulunabilmektedir. Bir eşcinselin ağırlıklı cinsel davranışı ne biçimde olursa olsun bunun cinsel kimlikle ilgisi yoktur. Eşcinsellik cinsel kimlikle ilgili bir farklılık içermez, yani "cinsel kimlik olarak kendi cinsidir", cinsel yönelimi kendi cinsine dönüktür. Pasif eşcinsellerin kendilerini karşı cins gibi hissetmeleri, karşı cinse özgü davranışları sergilemeleri gerekli değildir. Cinsel kimlik ve cinsel yönelim birbirinden farklı iki insani boyuttur.

"Aktif eşcinseller cinsel ilişki biçimi hakkında hiç rahatsızlık duymazlar. "Sonuna kadar erkeğim ama cinselliği kendi cinsimle yaşarım" diyen aktif eşcinseller ilişkilerinde daha dominant, baskındır."

Eşcinselliğinin farkına varan birey, ister aktif ister pasif olsun, toplumsal yargı ve inanışlar doğrultusunda edindikleri homofobi nedeniyle cinsel yönelimlerinden huzursuzluk ve kaygı duyabilir. Yaşadığı huzursuzluğu nedeniyle yaşantısını farklı şekillerde yeniden tanımlamaya çalışabilir. Bu tanımlamalar bir süre bireyin kaygısını azaltabilse de, çekirdek cinsel yönelim değişmediği için etkinliği geçicidir. Cinsel davranışı nedeniyle aktif olarak tanımlanan eşcinsellerin kişiler arası ilişkilerinde baskın ("dominant") olduğu inanışı, eşcinsellerle ilgili çok yaygın bir yanlış inanış, mittir. Toplumsal cinsiyet özellikleri olarak daha doğru bir şekilde tanımlanabilecek cinsellikle ilişkili sosyal davranış ve görünüm cinsel yönelimle doğrudan ilişkili değildir. Bir eşcinsel erkek birçok heteroseksüel erkekten daha "erkeksi" olabileceği gibi, yaşadığı dönem ve koşullarda "erkeksi" ya da "kadınsı" kabul edilen erkeklerin cinsel yönelimi heteroseksüel, biseksüel ya da eşcinsel olabilir.

"Eşcinsellik insanda doğal olarak var olan bir yönelim değildir. Sosyal öğrenme ile ve yanlış eğitimle gelişmiş bir durumdur. Biyolojik doğaya uymayan bir sapmadır."

İnsanlık tarihi boyunca ve günümüzde hemen her insan topluluğunda, tarihsel dönem, coğrafi konum, toplumun yapısı ve kültürel özellikleri ne olursa ol-

sun bireylerin kendi cinslerinden olan kişilere cinsel ve duygusal yakınlık duydukları ve duymakta olduklarına ilişkin tarihsel ve güncel bilgiler mevcuttur (Spencer, 1996; Vicinus ve ark., 2001; Drucker, 2001). Cinsel yönelim sadece cinsel davranışla sınırlı olmayıp bireyin yaşamının geneline hâkim olan cinsel ve duygusal çekim, arzu ve bağlılık ve bunların gerçekleşmesi istek ve fantezileri ile ilgilidir. Tarih boyunca dönem dönem farklı iktidar odakları tarafından (siyasi ve dini otoriteler) baskılanmaya çalışılması varolageldiğinin kanıtları arasında sayılabilir. Bu baskı araçları arasına tıbbın da girmesiyle eşcinsellik hastalık olarak kabul edilmeye başlamıştır (Crozier, 2001). Biyolojik ya da genel olarak doğaya uygun olmadığıysa ispatı ya da inkârı mümkün olmayan, bilimsel olarak yanlışlanamayacak bir iddiadır. Tıbbi görüşün üremeye yönelik olmayan tüm cinsel davranışları, mastürbasyonu ve heteroseksüel bağlamda bile olsa üreme dışında –haz ve sevgi ifadesi gibi- amaçlarla yürütülen cinsel birliktelikleri, sağlıklı kabul etmeleri ile eşcinselliğin hastalık olarak kabulü eşzamanlıdır (Hart ve Wellings, 2002). “Doğaya aykırılık” iddiası, cinselliğin insan “doğa”sında sadece üremeyle sınırlı bir yeri olduğu kabulünden kaynaklanmaktadır; bu ise tıbbın uzun zamandır terk ettiği bir yaklaşımdır.

Cinsel yönelimlerin, eşcinsellik kadar heteroseksüelliğin de, kökenleri henüz bilimsel olarak gösterilmiş değildir. Her tür cinsel yönelimle ilgili genel kabul cinsel yönelimin bir seçim/tercih sonucu olmadığıdır, zira bireyler hayatlarının herhangi bir döneminde hangi cinsiyetten kişilerden hoşlanacaklarına, âşık olacaklarına, cinsel olarak uyarılacaklarına karar vermezler. Böyle bir karar süreci heteroseksüel bireyler için geçerli olmadığı gibi (yani bir erkek hayatının geri kalanında cinsel ve duygusal olarak kadınlara yöneleceğine karar vermediği gibi), heteroseksüellik dışında cinsel yönelimi olan kişilerde de söz konusu değildir.

Egemen ideolojinin heteroseksüelliğin tek meşru, doğru, norm olan cinsel yönelim olduğunu kabul et-

mesi (heteroseksizm), kişilerin doğumundan (bazen doğumundan da önce) itibaren hayatlarının hemen her döneminde en yakın çevreleri ve toplumun geneli tarafından heteroseksüel yönelimli olduğunun varsayılmasına, bu yönde eğitilmesi, bu yönelimle ilişkili özellik ve becerilerin kazanılmasına yönelik öğrenme süreçlerini takip etmesi, bireylerin heteroseksüel cinsel yönelime sahip olmalarını sağlamamaktadır. Eşcinselliğin "sosyal öğrenme" bir yana, aşağı görüldüğü, ölüme kadar varan şekillerde nefret ve şiddete maruz kalmayla eşleştiği toplumlarda dahi, toplumun bir kısmında diğerlerinden farklı olmayan oranlarda eşcinsel yönelim görülmektedir. Öğrenme ve eğitim süreçleri, cinsel yönelimin belirleyenleri olmaktan çok, kişinin toplumsal cinsiyet özellikleri, kendini açık etme ya da gizlemeyi seçmesi üzerinde etkilidirler. Bu süreç eşcinsel bireylerde olduğu kadar heteroseksüel yönelimli kişilerde de işlemektedir; heteroseksüel bir kadının kendi cinselliği ile ilişkisi ve cinsel duygusal ilişkilerini yaşama biçimi ile ilgili toplumsal etkilere (sıklıkla olumsuz sonuçlarına şahit olduğumuz) Türkiye toplumundan örnek bulmak hiç zor olmayacaktır.

Eşcinsellik geçen yüzyılda ruh sağlığı uzmanlarıncaya öğrenme üzerinden açıklanmaya çalışılmış, daha doğrusu öğrenme yoluyla geliştiği varsayılarak, tiksindirme ve duyarsızlaştırma yöntemleri kullanılarak cinsel yönelim değiştirilmeye çalışılmıştır (McConaghy, 1969; Bancroft, 1969; Tanner, 1973). Uygulayanların sınırlı başarı iddialarının aksine, bu girişimlerin cinsel yönelim üzerinde etkili olmayıp, maruz kalan kişilerde kimi yaşamboyu süren cinsel ve ruhsal sorunlara neden olduğu, dahası bazı yöntemlerin (elektrik uygulanması ve apomorfın enjeksiyonu gibi) fiziksel hasara, kimi durumlarda ölüme neden olduğu bildirilmiştir (Smith ve ark, 2004).

"Heteroseksüelliğin geni vardır ancak eşcinselliğin geni yoktur."

Ruhsal bozukluklarla ilgili olsun olmasın, insanla ilgili birçok özelliğin genetik bir arkaplanı olduğu günümüzde yaygın kabul görmektedir. Mizaç ve karak-

ter özellikleri gibi karmaşık insani yapıların genlerle ilişkisine yönelik çok sayıda bilimsel veri mevcuttur. Yaygın kanı bu özelliklerin tek belirleyenin genetik yapı olmadığı, genlerin de çoklu etkileşimler aracılığıyla rol oynadığıdır. Cinsel yönelim gibi bir insan özelliğinin de tek bir gen tarafınca belirlenmesi beklenmemektedir. İnsanın biyolojik cinsiyet özelliklerinin (doğuştan sahip olduğu genital organlar gibi) kromozomlarında yerleşik genlerce kodlandığı bilinmekteyse de, heteroseksüellik dahil cinsel yönelim biyolojik cinsiyet özellikleriyle ilgili değildir. Dolayısıyla, "heteroseksüellik geni" de bilinmemektedir (Rahman, 2005).

Eşcinselliğin genetik kökenleri ile ilgili son 15 yılda birçok çalışma yapılmıştır. Gey ve lezbiyenlerin yakınlarında eşcinsellik yaygınlığının toplumdaki yaygınlıktan yüksek olması, eşcinselliğin tek yumurta ikizlerinde çift yumurta ikizlerinden daha yüksek oranda birlikte görülmesi genetiğin rolü olduğunu düşündürmüştür (Pillard ve Bailey, 1998; Bailey ve ark, 2000; Kendler ve ark, 2000). Aile ağaçları incelendiğinde, eşcinsel bireylerin anne tarafında daha çok eşcinsel bireye rastlanmasından yola çıkarak yapılan DNA analizleriyle de anne tarafından aktarılan genetik yapının (X kromozomu ya da mitokondriyal DNA) önemli olduğu öne sürülmüştür (Hammer ve ark, 1993; Sykes, 2003). Ayrıntılı analizlerle olumlu sonuçlar veren çalışmalar varsa da, tekrarlayan tutarlı bulgular elde edilen bir "eşcinsellik geni" yoktur. Öte yandan, bir durumun geni olması ya da olmaması, bu durumun bir patoloji olarak kabul edilip edilmemesiyle ilgili değildir. İnsanların birçok niteliği genler tarafından kodlanmakta, bu genlerin etkinliği ve çevresel koşulların etkisiyle nihai durum şekillenmektedir. İnsan genomuyla ilgili yapılan çalışmalarla her geçen gün benzeri bağlamlar kurulmaktadır.

"Hastalık olarak tanımlanmayan eşcinsellik egosintonik eşcinselliştir. Yani kişi bu tercihi özgür iradesi ile seçmiştir. Eşcinselliğini bir sorun olarak görmez. İkinci grup eşcinsellik egodistonik olarak bilinen eşcinselliştir. Bu

grup eşcinseller tedavi arayışı içindedir ve psikiyatrinin ilgi alanındadır.”

Eşcinselliğin bir ruhsal bozukluk olmadığına yönelik karar Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından 1973'te alınmışsa da, hastalık sınıflandırmalarından tam olarak çıkarılması kademeli olmuştur (Ritter ve Terndrup, 2002; Drescher, 2010). DSM-I'de (1952) "sosyopatik kişilik bozukluğu" kategorisi altında yer alan eşcinsellik, DSM-II'de (1968) bir cinsel sapma olarak sınıflandırıldı. 1970'lerde psikiyatri topluluğunda yüksek sesle ifade edilmeye başlanılan karşı görüşler üzerine oluşturulan çalışma gruplarının vardıkları kararlar APA kurullarında kabul edilerek 1973'te karar resmiyet kazandı. DSM-II'de eşcinsellik kategorisi yerini "cinsel yönelim bozukluğu" kategorisine bıraktı. Bu süreçte karara karşı çıkan uzmanların etkisiyle oluşturulan bu kategorinin geçerliği pratikte heteroseksüel yönelimi nedeniyle ruh sağlığı uzmanlarına başvuru olmadığı için tartışmalıydı. Bu nedenle DSM-III'te (1980) yerini "egodistonik eşcinselliğe" bıraktı. Belirgin hale gelmiş kendi cinsine yönelik uyarılmanın neden olduğu ruhsal sıkıntıyı kapsayan bu kategori, hemen tüm eşcinsellerin hayatlarının bir döneminde eşcinselliklerinin egodistonik olduğu bir aşamadan geçmeleri, toplumsal homofobi etkisiyle gelişen içselleştirilmiş homofobinin neden olduğu bir sıkıntının ruhsal bozukluk olarak tanımlanmasının yanlış olması gerekçeleriyle DSM-III-R'de (1987) tamamen terk edildi.

Lezbiyen, gey ve biseksüeller, en az heteroseksüeller kadar çeşitlilik gösterirler. Beklenen değişkenliğin farklı eşcinsellik alttipleri tanımlar bir örüntü sergilediğine ilişkin kanıt yoktur (Wilson ve Rahman, 2005). Farklı eşcinselliklerle ilgili yürütülen araştırmalar olmakla birlikte, eşcinsel bireylerde cinsel yönelim kimliği gelişiminin farklı aşamalarını bir sınıflandırma yöntemi olarak kullanmak yanlış olacaktır. Bu daha çok bir grup görme özürünün dokundukları farklı yerlerden yola çıkarak bir fili farklı şekillerde tanımladığı bilinen öyküdekine benzer bir yöntem hatası olacaktır.

"Eşcinselliği heteroseksüellik gibi sağlıklı bir durum olarak tanımlamanın hiç bir bilimsel dayanağı yoktur."

Eşcinselliğin heteroseksüellik gibi sağlıklı bir durum olarak tanımlamamanın hiçbir bilimsel dayanağı yoktur, bu yönde bilimsel olarak kabul görebilecek bulgusu olanların bunu kamuoyu ve bilimsel ortamlarla paylaşmalarını öneririz. Eşcinselliğin ruh sağlığı uzmanlığı alanında bir dönem hastalık olarak kabul edilmesinin heteroseksist önkabullerden öte bir dayanağı hiçbir zaman olmamıştır. Freud sonrası psikanalistlerce öne sürülen eşcinselliğin ruhsal mekanizmanın genel işleyişinde bozukluğa neden olduğu iddiası, terapistlerin kendilerine başvurmuş bireyler üzerinde yaptıkları gözlemlerden yola çıkarak yaptıkları genellemelere dayanmaktadır, bu nedenle bilimsel niteliği tartışmalıdır. Projektif değerlendirme yöntemleri ile yaptığı kontrollü çalışmayla eşcinsel ve heteroseksüel bireyler arasında farklılık olmadığını gösteren Evelyn Hooker bu önkabulleri tartışmaya açmış, seksoloji alanında yürütülen alan çalışmalarının (Kinsey raporları gibi) bulguları ve eşcinselliğin bir ruhsal bozukluk olmadığını kabul eden psikanalistlerin (Judd Marmor gibi) çabaları ile eşcinsellik ruhsal bozukluklar sınıflandırmasından çıkarılmıştır. Bu değişiklik psikiyatride hâkim olan heteroseksist ideolojiye karşı bir girişim sonucunda olduğu için ideolojik olmakla eleştirilmektedir; ancak asıl bilimsel dayanaktan yoksun olan eşcinselliğin hastalık olarak değerlendirilmesidir.

"Psikiyatri ve psikolojinin eşcinselliğin hastalık olmadığını söylemeleri eşcinselliği teşvik eder."

Diğer cinsel yönelimler gibi eşcinsellik de, irade ile yapılan bir tercih sonucu değildir. Teşvik edilebilir ya da teşvikler sonucu ortaya çıkabilir bir durum değildir. Eşcinselliğin hastalık olarak kabul edilip edilmemesi kimsenin cinsel yönelimi üzerinde etki ederek, eşcinselliğin yaygınlığında bir değişikliğe neden olamaz, olmamıştır. Sadece psikiyatri/psikolojinin eşcinsel bireyler üzerinde oluşturulan homofobik

baskı mekanizmasının payandası olmasına son vermiştir. Psikiyatr ve psikologların tutum ve söylemleri kimsenin heteroseksüel olmasına neden olmadığı gibi, kimseyi de eşcinsel kılacak güçte değildir.

"Eşcinselliğin hastalık olmadığı söylenerek te-davi ve yardım kapısı kapanmaktadır."

Eşcinselliğin hastalık olmadığı yaygın olarak ifade edilse bile, homofobinin tek dayanağı psikiyatri olmadığı için, toplumlar arasında farklılıklar olmakla birlikte (ataerkillik açısından farklılıklar olduğu gibi ve büyük ölçüde paralel şekilde) heteroseksizm egemen ideoloji olma konumunu korumaktadır. Cinsel yöneliminin kendi cinsine dönük olma ihtimalini giderek artan şekilde hisseden eşcinsel bireyler cinsel yönelim kimliği gelişimi sürecine girerler. Eşcinsel cinsel yönelim kimlik gelişimi ile ilgili çok sayıda model literatürde mevcuttur (Cass, 1979; Cass, 1984; Troiden, 1989; Coleman, 1981/1982). Bu modellerin tümünde, bireyin kendi cinsine yönelik ilgisini fark etmesiyle belirginleşen, o zamana kadar geliştirmiş olduğu heteroseksüel kimlikle uyumsuzluk nedeniyle kafa karışıklığı yaşadığı, çevrenin homofobik tepkileri ve reddinden kaynaklanan korku, kaygı, suçluluk ve utanç duyduğu aşamalar tanımlanmıştır. Kişisel gelişim ve çevre ile etkileşimin imkân verdiği seyrinde kişinin bütünlüklü bir kendiliğin bir bileşeni olarak olumlu bir eşcinsel cinsel yönelim kimliği geliştirdiği gösterilmiştir. Ruh sağlığı çalışanlarının bu süreçte rolü kişiyi eşcinsel ya da heteroseksüel "yapmak" değil, karşılaştığı güçlükleri anlamasını, başetmesini kolaylaştırmak, kendini olduğu gibi kabullenmesini kolaylaştırmak, kendini homofobik tepkilere karşı savunma becerilerini rasyonel şekillerde kullanıp, baskı ve inkâr gibi mekanizmaların yersiz kullanımıyla yüzleştirmeye, gelişiminin doğal seyrini tamamlarken yaşının gerektirdiği olağan becerileri edinmesini desteklemektir (Düzyürek, 1997; Schneider ve ark, 2002). Bu süreçteki sorun alanlarının anlaşılması ve çözülmesiyle ilgili olarak ruh sağlığı çalışanlarına düşen müdahalelerle ilgili günümüzde kapsamlı bil-

gi birikimi oluşmuştur (Düzyürek, 1997; Schneider ve ark, 2002; Ritter ve Terndrup, 2002; Bieschke ve ark, 2007). Dolayısıyla, gelişim sürecinde yardım arayışı içinde olan eşcinsel bireylere ruh sağlığı çalışanlarının kapısı kapalı değildir. Geçen yıl Amerikan Psikoloji Birliği'nin yayınladığı bir raporda "tedavi" adı altında bu gelişim sürecine ket vurulması çabalarının (uygulayanlarca "onarım" tedavisi olarak isimlendirilen cinsel yönelimi değiştirmeye dönük girişimler) etkinlik ve olası zararları gözden geçirilmiş, uygun terapötik yanıtlarla ilgili öneriler sıralanmıştır, internetten rahatlıkla ulaşılabilmektedir (APA Task Force on Appropriate Therapeutic Responses to Sexual Orientation, 2009).

"Eşcinsellik, hayvanlara cinsel sevi (zoofili), eşyaya cinsel sevi (fetişizm) gibi bir cinsel sapma (parafili) olarak değerlendirilmelidir."

Parafili terimi cinsel dürtülerin nesnesi veya hedefi olarak sapkın veya zorlantılı davranış ve fantezinin varlığına işaret eder. DSM-IV-TR sapkın cinsel imge ve davranışların olağan dışı veya garip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Doğru tanı parafilik fantezi ve törensel davranışın saptanmasına dayanır. Tanının konulabilmesi için cinsel uyarılmanın, sapkın fantezilerin davranışsal dışavurumu veya zihinsel tasarımının varlığına bağlı olması; bu davranış, cinsel dürtü ve fantezilerin klinik olarak belirgin sıkıntı ya da sosyal, mesleki veya işlevselliğin diğer önemli alanlarında bozukluklara yol açması gerekir.

Eşcinsellik 1968 yılı DSM-II basımında parafili (egzibisyonizm, zoofili, transvestik fetişizm gibi) grubu ile cinsel sapma sınıflaması altında yer alsa da APA'nın 1973'te aldığı resmi kararlarla DSM-II'de eşcinsellik kategorisi parafili sınıflandırmasından çıkarılmış ve yerini "cinsel yönelim bozukluğu" kategorisine bırakmıştır. Parafili kategorisinden çıkarılmış olması şu nedenlere bağlıdır: 1) Eşcinsellerin temel düşlemleri heteroseksüellere benzer, genellikle garip ya da tuhaf değildir; 2) Eşcinsel dürtüler heteroseksüel dürtülerden farklı ölçüde zorlayıcı değildir; 3) Eşcinsel ve heteroseksüel davranışın parafiliklerde kaçınılmaz biçimde bulunduğu şekilde ritüelleşmiş

ve stereotipik olması gerekmez; 4) Eşcinsel ve heteroseksüel bireylerin fantezi dünyaları parafililerde olduğu gibi fakirleşmemiştir; 5) Eşcinsel düşüncelerin zihinsel yaşamı değişmez biçimde ve aşırı olarak meşgul ettiği, herhangi bir eşcinsel etkinliği bastırmanın yüksek düzeyde kaygı veya disforik duygulanıma yol açtığı, veya eşcinselliğin heteroseksüellikten daha fazla bir oranda kişilik bozukluğu ile bağlantılı olduğu gösterilmemiştir; 6) DSM-IV-TR parafili tanısı için 'karşılıklı, sevecen, sevgi içeren cinsel etkinlik kapasitesinin' olumsuz etkilenmesini bir gereklilik olarak ortaya koymaktadır. Bilindiği üzere eşcinsel ilişkiler tıpkı heteroseksüel ilişkiler gibi bu olumsuz etkilenmeleri taşımamaktadır.

"Eşcinselliğin hastalık olarak kabul edilmesi, tedavi girişimleri koruyucu ruh sağlığı kapsamında değerlendirilmelidir."

Koruyucu ruh sağlığı uygulamaları, hastalıklarla ilişkili risk etkenleri olduğu ve bunlara yönelik politikalar geliştirilmesi gerektiği düşüncesiyle yürütülen, ruhsal bozuklukların başlanmasının önlenmesi ya da geciktirilmesi, süresinin kısaltılması ve bozuklukla ilişkili yetiyitiminin azaltılmasını amaçlayan çalışmalar bütünüdür (Aksaray ve ark, 1999). Lezbiyen, gey ve biseksüel bireylerin heteroseksüellerle karşılaştırıldığında, birinci basamak sağlık hizmetlerine ruhsal sorunlarla daha sık başvurduğu, ruhsal bozukluklar, intihar ve madde kötüye kullanımı riskinin heteroseksüellerden yüksek olduğu gösterilmiştir (King ve Nazareth, 2006; King ve ark, 2009). Bu nedenlerle heteroseksüalite dışında cinsel yönelimi olan bireylere yönelik sağlık hizmetleri koruyucu ruh sağlığı çalışmaları alanında değerlendirilmelidir. Zira, çok sayıda çalışma bu bozuklukların varlığını yordayan etkenin cinsel yönelim değil kişilerin maruz kaldığı ayrımcılık ve baskı, sözel ve fiziksel şiddet, bulundukları bölgede hâkim olan homofobik politika ve uygulamalar olduğunu göstermektedir (Diaz ve ark, 2001; Warner ve ark, 2004; Lewis, 2009). Yaftalama, önyargılar ve ayrımcılığın neden olduğu tehditkâr ve stresli sosyal çevrenin ruhsal bozukluk yaygınlık ve şiddeti üzerinde etkisi azın-

lık stresi modeli ile açıklanmaktadır (Meyer, 2003). Ruh sağlığı çalışanlarının cinsel yönelim kimliği gelişimi sürecinde olumlayıcı terapi yaklaşımı ile lezbiyen, gey ve biseksüel bireylerle heteroseksizmin neden olduğu psikolojik sorunlarla başetme güçlerini desteklemeleri, içselleştirilmiş homofobinin ele alınması ve kamusal homofobik uygulamalara karşı durmaları önerilmektedir (Meyer, 2003; Herek ve Garnets, 2007; Matthews ve Adams, 2009).

"Homofobi yani eşcinselleri aşışılamak, dışlamak, şiddet uygulamak doğru değildir. Eşcinsellere saygı gösterilmeli ancak onaylanmadığı da belirtilmelidir."

"Fobi" kavramı, tanımı açısından rasyonel (mantıklı ya da gerçekçi) olmayan ve yüksek düzeyli ürkme, korkma ve kaçınma davranışlarına neden olan yaşıantıları tarifler. Bir kavram olarak homofobi ise, eşcinsellerden korku duyulması anlamında kullanılsa bile herhangi bir kişinin, kendisinin ya da bir başkasının eşcinsel duygular hissedebilmesi durumunda yaşadığı derin korkuyu tanımlar. Fobiler, nedenleri ve tedavi edilmeleri amacı ile ruh sağlığı alanında önemli bir yer tutar. Çünkü sağıklılık tanımını "uyumlu ve aksamayan" bir işleyişi de kapsar.

Homofobi ruh sağlığı alanında önceleri herhangi bir fobi gibi bireysel düzeyde ele alınmış ve herhangi bir fobi gibi üstesinden gelinmeye çalışılmıştır (Göregenli, 2003). Oysa sosyal psikologların ve konu ile ilgili çalışan bilim insanların çalışmaları homofobinin, sadece bireysel bir korku olmaktan öte toplumsal bileşenleri olduğunu ortaya koymuştur (Herek, 1984; Sakallı, 2002; Madureira, 2007). Örneğin bir toplumda etkin olan sistemler herhangi bir yaşıantıyı, kötü, günah, ayıp gibi değerlendirmelerle ele alıyorsa, insanların bu davranışları yaparken kendileri ile çatışmaya girmeleri, dışlanmak veya cezalandırılmaktan korkmaları ve bu korku ile başa çıkamayacaklarını anladıklarında kaçınma ve ürkme davranışları geliştirmeleri kolaylıkla gözlenebilen bir süreçtir. Homofobi, heteroseksüel yönelimli bir kişide olabileceği gibi farklı cinsel yönelimi olan kişiler-

de de görülebilir. Kadın ya da erkek bir eşcinsel, bir biseksüel, bir travesti, transseksüel ya da aseksüel bireyler de homofobi geliştirmiş olabilirler.

Bir tutumun homofobik olduğunu söylediğimizde, eşcinsel insanlar hakkındaki **önyargıların ve/veya ayrımcılığın** varlığından bahsetmiş oluruz. (Benzer bir şekilde transseksüel insanlara dönük **önyargı ve ayrımcılık** da transfobi olarak tanımlanır.) Bu durumda homofobiye anlamak için önyargı ve ayrımcılık kavramlarına kısaca değinmek gerekecektir.

Önyargılar ortak bir niteliği bünyesinde barındıran bir insan topluğu hakkındaki düşünce kalıplarımızı anlatır. Önyargılar olumlu ya da olumsuz olabilirler. İnsanlar, olumlu ya da olumsuz olan bu önyargıları, karşılaştığı insanların gerçek özelliklerini anlayana kadar referans olarak kullanır. Ve çoğunlukla önyargı kalıpları yeni tanışılan insanı temsil etmez.

Homofobiye anlamak için kullandığımız bir diğer kavram olan "ayrımcılık" ise kendi grubunun avantajlarını ön planda tutma ve/veya diğer grubun dezavantajlarını görmezden gelme eğilimimizdir (Göregenli, 2003). Ayrımcılık, bir gruba ait olarak algıladığımız insanlara karşı olan tutumlarımızda belirir. Oysa önyargı bir grup insana dair olan fikirlerimizdir. Buradan hareketle ayrımcılığı eyleme dökülen önyargı olarak tanımlarız. Önyargılarımızı oluşturan özsel inançlarımız zemininde, farklı gruplar arasında hiyerarşi oluşturmaya başladığımızda, örneğin cinsel yönelimlerden birinin diğerinden daha iyi, üstün, sağlıklı olduğunu kabul ettiğimizde, ayrımcılığa doğru ilk adımı atmış oluruz. Homofobiye temelde, ister kişinin kendisinde olsun ister başka bir kişide rastlasın; sapık, günahkar, ahlaksız, kaçınılması ya da yok edilmesi gereken eşcinsellik algısı için kullanıyoruz. Belirli bir cinsel yönelimin diğerinin "onaylamak", "hoşgörmek" eyleminin nesnesi olarak kabul etmek, aralarında bir hiyerarşik ilişki kurmaktır. Dolayısı ile eşcinsellik bir normdan (geçerli kabul edilen bir doğrudan) sapma olarak algılandığında homofobi ortaya çıkar. Homofobi kendisini her zaman ölüme kadar varan fiziksel şiddet, aşağılama,

küfür, mizah yolu ile sözel şiddet ya da yok sayma ile göstermez; bu homofobik eylemlerin öncülü olan homofobik bilişler de homofobi kapsamındadır.

Eşcinselliğin saptığı norm ise 'heteroseksüel olma' normudur. Bu durumda homofobiyi anlamaya çalışırken heteroseksizm adını verdiğimiz yeni bir kavrama ihtiyacımız vardır. Gordon Marshall, 'Sosyoloji Sözlüğü'nde heteroseksizmi, heteroseksüelliğe atfedilen ayrıcalıklı konum ve toplumsal pratikler olarak tarifler. Bu tanım, heteroseksüellerin toplumsal avantaj ve üstünlüklerine, heteroseksüeller için kazanımları olan toplumsal uygulamalara yani bu konudaki olumlu önyargılara dikkatimizi çeker. Kuşku yok ki heteroseksizm kavramına duyulan ihtiyacın kaynağı, toplumun sadece heteroseksüel bireylerden oluşmadığı gerçeği ama heteroseksüel insanlardan oluştuğu ya da oluşması gerektiği ideolojisidir.

Heteroseksizm kavramı doğal olarak heteronormatiflik dediğimiz normlarını (geçerli doğru kabul edilen kurallarını) heteroseksüellikten alan bir diğer kavramla karşılaşmamızı sağlar. Heteronormatiflik, farklı cinsel yönelimi olan insanlara heteroseksüel gibi davranmaları yönünde dayatılan kuralları tanımlar. İlginç olan heteronormatif dayatmalarının sadece farklı cinsel yönelimi olan insanlara değil heteroseksüellere de dayatılmasıdır.

Özetlersek; homofobi, diğer fobiler gibi bireysel bir korku olmaktan öte eşcinsellik hakkındaki önyargılı fikirler ve ayrımcı tutumlar nedeniyle insanların eşcinsellikten duyduğu korku olarak tanımlanabilir. Tarihsel kayıtlar, güncel araştırmalar ve farklı toplumsal yapılanmalara dair gözlemlerimizden hareketle söyleyebileceğimiz; müdahale edilmesi gerekenin eşcinsel olmak değil homofobi yani bu korkunun altında yatan toplumsal zemin ile bireysel farklılık arasında kurulan ilişkinin niteliği olduğudur. Çünkü insanlar önyargı ve ayrımcılığa maruz kalmadıkları takdirde heteroseksüellik dahil tüm cinsel yönelimleri ile sağlıklı, mutlu ve üretken bir şekilde yaşayabilirler.

"Gelecek kuşaklar arasında eşcinselliğin artmaması için sağlık ve eğitim politikalarında düzenlemeler yapılmalıdır."

Mevcut sağlık ve eğitim politikaları kişilerin cinsel yönelimlerinin heteroseksüel, eşcinsel, biseksüel olarak belirlenmesinde rol oynamamaktadır. Eğitim sistemi heteroseksüellik dışındaki cinsel yönelimleri görmezden gelmekte, yok saymakta, eğitim pratiğinde eşcinsellik aşağılama, mizah ve genel kabul görenden farklılık gösteren bireylerin baskılanması dışında gündeme gelmemektedir. Bu tutumun eşcinselliği ortadan kaldırmadığı ve daha katı uygulandığında da kaldıramayacağı (İran örneğinde olduğu gibi), aksi yönde eşcinselliği olumsuzlamayan bir yaklaşımın da eşcinselliğin toplumdaki yaygınlığını arttırmadığı (Avrupa ve Kuzey Amerika'da eşcinselliğe toplumsal yaklaşımın değişmesine rağmen yaygınlıkta artış görülmemesi örneğinde olduğu gibi) bilinmektedir. Eğitim ve sağlık uygulamalarında homofobik tutumlar, eşcinsel bireylerin açılma süreçlerini baskılamakta, kendilerini açık olarak var etmelerine engel olmaktadır. Dolayısıyla artan ya da azalan eşcinsellik değil, eşcinsellerin görünürlüğüdür.

Eşcinselliğin görünür hale gelmesinden kaygı duyulmasının altında, eşcinselliğin model alınarak yaygınlaşabildiği miti yatmaktadır. Çocuk gelişiminde rol model alma çocuğun davranışları, dünyayı adlandırışı ve dış dünya ile nasıl ilişki kuracağı konusunda etkili olmakta ancak cinsel yönelim üzerinde etkili olmamaktadır. Bununla ilgili en doğrudan kanıtlar gey ve lezbiyenlerin ebeveyn oldukları ailelerle yapılan çalışmalardan edinilmektedir (Gottman, 1989; Flaks ve ark, 1995; Bailey ve ark, 1995; Golombok ve Tasker, 1996). Ebeveyni lezbiyen veya gey olan çocuklarla ondört yıla varan izlem süreleriyle yapılan kontrollü çalışmalarda, cinsel kimlik, cinsel yönelim ve sosyal uyumla ilgili heteroseksüel ve eşcinsel ebeveyni olan çocuklar arasında farklılık saptanmamıştır. Çocuklar arasındaki tek fark lezbiyen anneler tarafından yetiştirilen çocukların kendi

cinsiyetlerinden ya da karşı cinsiyetten biri ile cinsel yakınlık kurabilecekleri fikrine, anneleri heteroseksüel olan çocuklardan daha toleranslı yaklaşımları olarak bulunmuştur (Golombok ve Tasker, 1996). Bu nedenle “gelecek kuşaklar arasında eşcinsel tercihlerin artmaması” şeklinde ifade edilen kaygı, insan davranış bilimlerinin gözlemleri ile uyuşmamakta, sadece cinsel azınlık olan bireyleri kısıtlamak ve yok etmek amacını taşıyan bir önyargıyı temsil etmektedir.

Bu ifade heteroseksüel anne babaların nasıl olup da gey, lezbiyen, biseksüel, transseksüel ya da travesti çocuklara sahip olduklarını açıklamak konusunda ise oldukça yetersiz ve güncel araştırmalar tarafından çürütülmüş bir bakış açısıdır. Güçlü anne, zayıf baba miti, çocuğun cinsel yönelimi üzerinde etkili olduğu kanıtlanmış bir gerçek değil, eşcinselliği açıklamak için psikanalizin erken döneminden kalma, halen psikanaliz çevrelerinde yaygın kabul görmeyen bir iddidir. Ayrıca kusurlu ve hasta saydığı cinsel azınlık bireylerin varlığını açıklamak için anne-babaları suçlu ilan etmekte ve onları da “yetersiz ebeveynlik yaptıkları” gerekçesi ile cezalandırmakta, dışlamakta ve gizlenmelerine ya da “Ahmet Yıldız” olgusunda olduğu gibi çocuklarını öldürmelerine sebep olmaktadır.

Dikkat çeken bir önemli nokta ise bu zihniyetin, sebep olduğu cinayet/ler nedeniyle hiçbir vicdani sorumluluk hissetmemesi ancak suskun (ve muhtemelen memnun) bir şekilde ortalıktan sıvışmasıdır. Ancak cinsel azınlık varlığından söz edilince yine aynı strateji ile bir araya gelip ve aynı argümanı ile nefret ve ayrımcılık saçmakta hiçbir sakınca görmemektedir. İronik olan ise, gerektiğinde bilimsel bir yetkiyi kullanarak, gerektiğinde dini hassasiyetleri öne sürerek, gerektiğinde ideolojik kökenlere gönderme yaparak ileride yaratmaya çalıştığı barışçıl ve mutlu dünyayı kendi elleri ile yok etmesidir.

LGBTİ HAKKINDA SIKÇA SORULAN SORULAR VE CEVAPLARI

“Eşcinsellik hastalık mı?”

Eşcinsellik, aynı cinsiyetten kişilerin birbirlerine yönelik romantik ve cinsel çekimini ifade eder. Biseksüellik ise bir kişinin hem karşı cinsten hem de kendi cinsinden birine romantik/cinsel ilgi duyabileceğini ifade eder. Heteroseksüellik de kişinin karşı cinsten kişilere romantik/cinsel çekim hissetmesidir. Bunların her üçü de insanlarda görülen cinsel yönelimlerdir ve herhangi biri diğerinden daha “normal” veya “anormal” değildir.

Translık ise bireylerin kendilerini hangi cinsiyete ait hissettikleri ile ilgilidir ve bu hissiyat yaşamın ilk yıllarından itibaren kendini gösterir. Yani bazı kişiler kendilerini üreme organlarına göre tanımlanmış olan cinsiyetlerine ait hissederken, bazıları bunun tersini hissederler. Bunlardan biri ya da diğeri daha “doğal”, “normal” veya “olumlu” değildir. Bu nedenle trans varoluşlar hiçbir şekilde “hastalık” veya “bozukluk” olarak görülemez.

Psikologlar, psikiyatrlar ve diğer ruh sağlığı uzmanlarına göre eşcinsellik bir “hastalık”, “ruhsal bozukluk” veya “duygusal sorun” değil. Dünyada ruh sağlığı alanında önde gelen kuruluşlar çok kesin bir şekilde eşcinselliğin hastalık olmadığını söylüyor. 1973’te Amerikan Psikiyatri Derneği yapılan yeni araştırmaları önemli buldu ve eşcinsellik terimini

ruhsal ve duygusal bozukluklar listesinden çıkardı. 1975'te de Amerikan Psikoloji Derneği de bunu destekleyen kararlar aldı. Her iki dernek de eşcinsellik ile hastalık ilişkilendirilmesini sonlandırmak amacıyla ruh sağlığı uzmanlarını uyardı. Bu karar yapılan yeni araştırmalarla her iki kurum tarafından tekrar onaylandı.

Yine 17 Mayıs 1990 tarihinde, Dünya Sağlık Örgütü, eşcinselliği "hastalıklar" listesinden çıkardı. O günden bugüne LGBTİ'lerin insan haklarına dair çok yol kat edildi ancak nefret ve ayrımcılık hâlâ LGBTİ'lerin hayatlarını zorlaştırmaya devam ediyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün bu geç kalmış kararının ardından 17 Mayıs Günü dünyada Homofobi, Bifobi ve Transfobi Karşıtı Gün olarak kutlanıyor.

"Eşcinsellik cinsel tercih midir?"

Hayır. Diğer cinsel yönelimler gibi eşcinsellik de bir "tercih" değil, yönelimdir. Tercih idari bir şekilde yapılır. Kişi karşısındaki seçeneklere bakarak her zaman bir tercih yapabilir. Örneğin yemek tercihi gibi. Cinsel yönelimin nasıl geliştiği tam olarak bilinmemekle birlikte, herhangi bir kişinin cinsel yönelimler arasında iradesini kullanarak bilinçli bir tercih yapmadığı bilinmektedir. Cinsel yönelimle ilgili tercih kişinin yönelimini nasıl ve ne kadar davranışlarına ve hayatının geneline yansıtacağı, yönelimini başkaları ile ne ölçüde paylaşacağı ile ilgili olabilir. Konuyla ilgili olarak yapılan pek çok çalışma, cinsel "tercih" teriminin LGBTİ'lere yönelik ayrımcılığın meşrulaştırılması için bir zemin yarattığını ve beraberinde bir dışlanmayı getirdiğini göstermektedir.

"Birinin eşcinsel olduğu nasıl anlaşılır?"

Eşcinsellerle ilgili sık yanlış inanışlardan biri erkeklerden hoşlandıkları için kadınsı, kadınlardan hoşlandıkları için erkeksi davranışlar sergilemeleri gerektiğidir. Erkek ya da kadın eşcinsellerin, erkeklik ve kadınlıkla ilgili yaşadıkları toplumda kabul görmüş, beklenen görünüm, davranışlardan farklı olmaları, örneğin bir lezbiyenin diğer kadınlardan daha erkeksi olması gerekmez. Heteroseksüeller

arasında olduğu gibi eşcinsellerde de farklı erkeklik ve kadınlık özellikleri birarada görülebilir. Dolayısıyla eşcinsellik dışarıdan gözlenebilen toplumsal cinsiyet özellikleriyle ayırdedilemez. Sonuç olarak kişinin eşcinsel olup olmadığının anlaşılması sadece kendi ifadesi ile mümkündür.

“Eşcinseller üçüncü cins midir?”

Eşcinsel erkek ve kadınlar kendi cinslerine yönelmekle birlikte, biyolojik cinsiyet özellikleriyle ilgili rahatsızlık duymazlar; erkekse erkek, kadınsa kadın olduklarını kabul ederler ve cinsel kimliklerini değiştirmeye de girişmezler. Eşcinseller de heteroseksüel ve biseksüeller gibi biyolojik olarak erkek ya da kadındırlar, farklı cinsel kimliğe sahip olmaları gerekli değildir.

“Biseksüellik nedir?”

Biseksüellik tıpkı eşcinsellik ya da heteroseksüellik gibi bir cinsel yönelim. Biseksüellik, en özet haliyle bir kişinin iki ve daha fazla cinsiyetten kişilerden duygusal ve/veya cinsel olarak hoşlanması. İçindeki ve tanımındaki “bi”, her ne kadar ikili cinsiyet rejimine dayalı gibi gözükse de birçok biseksüel kendilerini “çeşitli cinsiyetlerden kişilerden hoşlanıyorum” diye de ifade edebiliyor. Biseksüel bir kişi, her cinsiyetten kişilere de aynı ölçüde ilgi duymayabilir ve bu ilginin derecesi zaman içinde değişebilir.

“Heteroseksüel olmadığınızı nerden biliyorsunuz?”

Böyle başlayan bir soru, “eşcinsel olduğuna karar veren bir kişi heteroseksüel olmadığını keşfederek mi yoksa en baştan bilerek mi kendini tanıyor?” diye devam eder; sonra, “karşı cinsten biriyle bir ilişki yaşadığınızda daha çok hoşlanabileceğiniz ihtimalini düşündünüz mü?” diye eklenir! Heteroseksüellik o kadar egemen bir şekilde hayatın her alanını düzenliyor ki, bir eşcinsel kendi cinsel yönelimini sorgularken de çoğu zaman merkeze heteroseksüelliği alarak sorgulamasına başlıyor. Bu soruyla eşcinsellerin heteroseksüel olup olmadıkları sorgulanır-

ken, tersinden heteroseksüeller hiçbir zaman cinsel yönelimlerini sorgulama gereği duymazlar. Çünkü "norm-al"ın heteroseksüellik olduğu öğretildiği için norm üzerinden bir sorgulama ve kendimizi tanım-lamamız istenir.

"Bir insan eşcinsel olduğunu nasıl ve ne zaman anlar?", "Bu durumu ilk nasıl fark ettiniz?", "Eşcinsellik belli bir yaştan sonra ortaya çıkabilir mi?", "Eşcinsel olduğunuzu fark ettikten sonra neler hissettiniz?", "İlk olarak cinsel yönelim nasıl fark edilir?", "Fark ettiğinizde ne yaptınız?", "Eşcinsel olduğunuz ilk siz mi, çevreniz mi fark etti?"

Her eşcinsel biriciktir. Herkesin kendini keşfetme süreci farklıdır. Bir eşcinsel kendini bildi bileli eşcinsel olduğunun farkında olabilir, bir başka eşcinsel bunu ergenlik yıllarında, bir başkası üniversite yıllarında veyahut daha sonra fark edebilir. Nasıl anlar; hemcinsine âşık olabilir, rüyalarında hemcinsiyle yakınlaştığını görebilir, karşı cinse seksüel, duygusal anlamda bir şey hissetmeyebilir. Yani, genel bir anlama şekli ve zamanı yoktur, kişiden kişiye değişiklik gösterir. Kişinin eşcinsel ya da biseksüel olduğunu fark etmesi ile kabul etmesi eş zamanlı olmayabilir. Kişi cinsel yönelimini kabul etmek istemeyebilir, inkâr edebilir. Cinsel yönelimini dış bir nedene bağlayabilir, "arkadaş çevresi", "yetiştirilme tarzı" gibi bahaneler bulabilir. Sonraki aşamalarda ise kabul etme sürecine ulaşır ve cinsel yönelimini sosyal yaşamının bir parçası haline getirebilir ya da bunu sadece cinsellik düzeyinde yaşamayı tercih edebilir. Cinsel yönelimin fark edilmesi, kabul edilmesi ve yaşanmaya başlaması bir süreç işidir. Dışarıdan kişilerin hal ve hareketlerinden, konuşma tarzından, arkadaşlık ilişkileri üzerinden ya da "karşı cinsten sevgilisi" olmaması halinden cinsel yönelimi konusunda tahminde bulunulamaz. Ayrıca cinsel yöneliminin bir kimlik olarak sahiplenilmesi tamamen kişisel bir meseledir. Bu yüzden dışarıdan "tanı" koymak, "adlandırmak" homofobik yaklaşımların tezahürleri olabilir.

"Kabullenmek zor mu?"

Eşcinselliğini fark etmek ile kabul etmek aynı zaman diliminde gerçekleşeceği gibi farklı zaman diliminde de gerçekleşebilir. Eşcinsel bir kişi, toplum baskısından, homofobiden kaynaklı olarak cinsel yönelimini kabul etmeyebilir, bu kişinin cinsel yönelimini fark etmediği anlamına gelmez. Kabul etmek bu anlamda kişiden kişiye değişen bir durumdur. Yani her eşcinsel için süreç farklı olabilir.

"Hayatında hiç karşı cinsle birlikte oldun mu ki?"

Eşcinsel erkek ve kadınların, karşı cinsleri ile "henüz" birlikte olmadıkları için eşcinsel oldukları düşüncesinden hareketle sorulan sorulardan biridir. Bir kişinin cinsel yönelimi, biriyle birlikte olup olmadığıyla değil, karşı cinse veya kendi cinsine dönük olup olmadığı ile belirlenir. Biseksüellikte olduğu gibi her iki cinse dönük olma durumu da söz konusudur. Karşı cinsi ile birlikte olan kadın ve erkek eşcinseller de vardır. Ailenin bu kadar baskın olduğu heteroseksist bir toplumda, kadın ve erkekler aileleri tarafından evlenmeye zorlanmaktadırlar. Özellikle, kadınların eşcinsel yönelimlerinden dolayı rızaları dışında bir erkekle evlendirilmeleri çok yaygındır. Heteroseksüel bir kişiye nasıl "hiç kendi cinsinden biriyle birlikte oldun mu" sorusu sorulmaya gerek duyulmuyorsa, eşcinseller için de aynı şekilde bu soruya gerek duyulmaması gerekir.

"Mutsuz bir ailede mi büyüdünüz?", "Eşcinselliğin ortaya çıkmasındaki etkenler neler?", "Eşcinsel biyolojik bir şey mi?", "Eşcinsellik hormonal mı?", "Eşcinsellik sizce bir ayrıcalık mı, neden?", "Eşcinsellik doğuştan mıdır, yoksa çevresel faktörler ile daha sonra mı ortaya çıkar?", "Eşcinsellik yetiştirme tarzından kaynaklanmıyorsa, neden bunu seçer insan?", "Yetiştirme koşulları, hormonal vb. gibi bir sebepten dolayı mı tercih ediliyor?", "Eşcinselliğin tarihi nereden geliyor?", "Ailenizde örnek oluşturan durumlar var mı?"

"Eşcinselliğin mutlaka bir nedeni vardır ve bu neden de bize dayatılan standart mutlu çekirdek ailede-

ki bir aksaklıktan kaynaklanıyordur” yaklaşımıyla sonu gelmez sorular... Mutsuz bir ailede çocukların hepsi neden eşcinsel olmuyor ya da mutlu bir ailede çocukların hepsi neden heteroseksüel olmuyor?

“Eşcinselliğinizin nedenini araştırdınız mı?”

Eşcinselliğin nedeni, iki yüzyılı aşkın bir süredir araştırılıyor. Bir olgu’nun nedenini merak etme ihtiyacımız, onu değiştirme isteğimizle şekillenir. Eşcinselliğin nedenini bulmaya ilişkin hiçbir araştırma bugün, “eşcinselliğin nedeni budur” diyemiyor. “Heteroseksüelliğin nedenini” değil de “eşcinselliğin nedenini” araştırma çabası, bizim eşcinselliği “normal olmayan, doğal olmayan” bir olgu olarak algıladığımız sonucunu çıkarır.

“Eşcinsellik genetik mi, çevresel mi, yoksa psikolojik mi?”

Eşcinselliğin nedenine ilişkin yapılan hiçbir araştırma eşcinselliğin, heteroseksüelliğin, biseksüelliğin nedenini açıklayamamaktadır. Pozitif bilimler, açıklayamadıkları olgular için “çoklu neden” kuramı ile hareket etmektedirler. Yani eşcinselliğin, biseksüelliğin, heteroseksüelliğin nedeni genetik, çevresel, psikolojik vs. olabilir ya da hiçbiri olmayabilir. Ancak bizim sorgulamamız gereken, eşcinselliğin nedeni değil, eşcinselliği bir nedene bağlama ihtiyacı duyuyor olmamızdır.

“Küçükken tacize/tecavüze mi uğradınız?”

Eşcinselliğin normal bir yönelim olmadığı, mutlaka kötü bir deneyim sonrasında ortaya çıktığına ilişkin yaygın düşüncenin arkasında, eşcinsel erkek ve kadınların küçükken tecavüze veya tacize uğradığı, bu yüzden eşcinsel olduğuna inanmak yatar. Cinsel yönelimi neyin belirlediği ya da bir şeyin belirleyip belirlemediği bugün için bilinmiyor. Ancak bu alanda yapılan araştırmalar, eşcinselliğin, biseksüelliğin, heteroseksüelliğin nedeni içerisinde taciz ve tecavüz olduğu konusunda bir bilgi vermemektedir.

“Eşcinsellik hastalık mı? Bulaşır mı?”

Eşcinsellik bir hastalık değildir. Ancak 1860’lı yıllarda eşcinsellik, ilk kez “homoseksüellik” sözcüğü ile anılarak hastalık olarak değerlendirilmiştir. 1973’de Amerikan Psikiyatri Birliği Ruhsal Bozuklukların Tanı ve İstatistiksel El Kitabı (DSM) ile eşcinselliği hastalık kategorisinden çıkarmış ve heteroseksüellik gibi bir cinsel yönelim olduğunu beyan etmiştir. 1992 yılında da, Dünya Sağlık Örgütü’nün mental hastalıklar listesinden eşcinsellik çıkarılmıştır. Dolayısıyla eşcinsellik, hastalık olmadığından bulaşıcı da değildir.

“Eşcinselliğin tedavisi var mı?”

Bir hastalık olmadığı için tedavisi de yoktur. Ancak hastalık olduğu düşünüldüğü dönemde, uzun yıllar boyunca elektro şok, tiksindirme terapileri gibi tedavi yöntemleri uygulanmıştır. Bu müdahaleler, eşcinsel bireylerin cinsellik duygularını öldürmeye yönelik insancıl olmaktan uzak girişimler olarak değerlendirilmektedir. Bugün halen eşcinselliği tedavi etmeye çalışan doktorlar suç işlemektedirler.

“Bu konuda hiçbir psikolog ya da psikiyatra gittiniz mi?”

Bu soru, eşcinselliğin psikolojik bir hastalık ve eşcinsellerin de psikolojileri bozuk bireyler olduğu yanlış bilgisinden kaynaklanır. Bir eşcinsel, sırf eşcinsel olduğu için ruh sağlığı uzmanlarından yardım almak zorunda değildir. Ancak homofobinin ve eşcinsellere yönelik şiddetin bu kadar yaygın olduğu bir toplumda eşcinsel kadın ve erkekler, cinsel yönelimleri nedeniyle yaşadıkları sorunlar nedeniyle ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlardan yardım isteyebilirler. Ancak ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlar da eşcinsellere yönelik homofobik tavırlar sergileyebilir. Bu tür uygulamalarla karşılaşıldığında, Türkiye Psikiyatri Birliği’ne bildirilmesi halinde, doktor aleyhine soruşturma açılır.

"HIV ve AIDS nedir?"

HIV (Human Immunodeficiency Virus) insan bağışıklık yetmezliği virüsüdür. AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) ise sonradan edinilmiş bağışıklık yetmezliği sendromudur. HIV ve AIDS kesinlikle birbirinden ayrı iki olgudur. HIV, insanın bağışıklık sistemini etkileyen bir virüstür. Yani, bağışıklık sistemini zayıflatarak vücudun direncini farklı enfeksiyonlara karşı güçsüz hale getirir. Bir kişi HIV ile enfekte olmuşsa bu kişiye HIV pozitif (sero pozitif) ya da kronik HIV taşıyıcısı denir.

"AIDS eşcinsel hastalığı mıdır?"

Hayır! HIV virüsü taşıyan kişilerin doğrudan "eşcinsel" olmakla suçlandığı dönemler oldu. Böylesi bir homofobik yargı yani eşcinsel düşmanlığı kendi başına bir insan hakları ihlali olduğu gibi, müthiş bir cehaletin ürünüdür. HIV kesinlikle belli bir sosyal grup, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve/veya ırk ile ilgili değildir. HIV olgusu gibi AIDS olgusu da cinsiyet, cinsel kimlik/yönelim, ırk, ten rengi gibi ayırım yapmaksızın her kesimi ilgilendirir. Toplumda cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği gibi varoluş biçimlerine yönelik tabu, ayıp, günah, aşağılama vb. ayrımcı, nefret içeren, damgalayıcı tutum ve davranışlar göz önüne alındığında, farklı önyargı biçimlerinin HIV pozitif birçok kişinin tedaviye başlamasında ve/veya sürdürmesinde olumsuz etkilerde bulunduğu görülebiliyor. Kesinlikle HIV'in belli bir sosyal grubu ilgilendiren bir durum olduğunu düşünmeden en kısa zamanda bir hekime başvurmaktan, kontrol ve gerekiyorsa tedaviye başlamaktan kaçınmayın.

"Her şeyi tatmış insanlar hayatında farklılık olsun diye, doyumsuzluktan eşcinselliğe yöneliyor... Siz neden eşcinsel oldunuz?"

Bu soru eşcinselliğin nedenine ilişkin bir önyargının uzantısıdır. Cinsel yönelimler ve kimliklerin oluşumu konusunda farklı çevreler farklı önyargılar geliştirebilirler. Örneğin eşcinselliği kapitalizmin artığı ola-

arak değerdendirenler de, yoksulların sapkınlığı olarak tanımlayanlar da, zenginlerin hafta sonu hobisi olarak yorumlayanlar da vardır. Aslında her grup, eşcinselliği kendi grubunun dışında bir varoluş olarak tanımlama isteğı içindedir. Bu, “eşcinsellik öteki grupların içinde olabilir, ancak bizim içimizde olmaz” yaklaşımı ile bağlantılıdır. Eşcinseller toplumun her kesiminde ve her grubun içinde olabilirler. Sadece belli bir meslek grubuna, etnik gruba, yaş grubuna, sınıfa ait olarak kategorilendirilemez.

“Tarihimizde böyle bir şey yok. Avrupa’dan mı yayıldı acaba?”

Araştırmalar gösteriyor ki insanlık tarihi boyunca eşcinsellik hep vardı. Toplumdan topluma, tarihten tarihe, coğrafyadan coğrafyaya farklılık göstermekle birlikte eşcinsel varoluş tarihin her döneminde ve her kültürde görülür. Örneğin Osmanlı divan edebiyatı eşcinsel aşk üzerine yazılmış eserlerle doludur. “Eşcinsellik Avrupa’dan yayıldı” yaklaşımı, eşcinselliği “biz”e ait bir olgu olarak kabul etmeme, “öteki” içinde varolabilecek bir olgu olarak görme eğilimi ile şekillenen bir yaklaşımdır.

“Doğada eşcinsellik yok, doğanın dengesini bozmaz mı bu?”

Doğada birçok farklı canlı türünde eşcinselliğin olduğu araştırmalarla kanıtlanmıştır. Dolayısıyla, eşcinselliğin doğanın dengesini bozduğu düşüncesi büyük bir yanılgıdır; eşcinsellik doğaya ait bir gerçekliktir. Eşcinselliğin insan soyunun sonunu getireceğine yönelik komplo teorisi de, cehaletten kaynaklanır. Örneğin, Türkiye’de 1940’lı yıllardan beri yürütölen aile planlamasının insanların daha az üremelerine yönelik politikasının, Türkiye’de yaşayan insanların soyunu tüketeyeğine inanmak ne kadar akıl dışı ise, bireylerin eşcinsel yönelime sahip olmalarının üremeyi durduracağından korkmak da o kadar akıl dışıdır. Bunun yanında bilimsel alanda yapılan araştırmalar sayesinde, bir erkek ile bir kadının cinsel birleşmesi dışında da, isteyenin çocuk

sahibi olmalarını sağlayacak teknolojiye ulaşılmıştır. Son dönemde, iki kadının bir erkeğe ihtiyaç duymadan üreyebilmesini sağlayan bilimsel deneyler de gerçekleştirilmiş ve başarıya ulaşılmıştır. Bir bireyin cinsel yönelimi, doğanın dengesini bozmaz. Bu dengeyi bozan, küresel ısınma ve çevre kirliliğidir ki bunun nedeni de eşcinseller değildir.

"Eşcinsellik günah mı?"

Eşcinsellik üzerinden yapılan tartışmalarda kutsal kitaplarda yer alan bazı bölümlerden bahsedilmektedir. Bu konu farklı dinlerde farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Eşcinselliğin yasaklandığını savunan yorumların yanında, bu yasaklamanın rıza dışında gerçekleşen ilişkilere yönelik olduğunu savunan yorumlar da mevcuttur. Direkt olarak kutsal kitapta eşcinsel yönelimin günah olarak tanımlandığı ve cezalandırılması gerektiğine dair bir cümle geçtiği konusunda uzlaşma söz konusu değildir. Eşcinselliği günah olarak değerlendiren dini otoriteler yanında, bir kişinin cinsel yöneliminin o kişiyi günahkâr olarak tanımlamayacağı görüşü de, son dönemde bazı dini otoritelerce konu edinilen bir gündem olmuştur. Dinin eşcinselliğe ilişkin yorumları daha çok o toplumun dine yüklediği kültürel anlamlardan doğru ortaya çıkabilmektedir.

"Eşcinsellerin dini inancı var mıdır?", "3 semavi dinde eşcinseller lanetlenmiştir. Eşcinseller bu konuda ne düşünüyor?", "Eşcinseller dinsiz midir?", "Homoseksüellik ile din çelişiyor mu?"

Toplumun her kesiminde eşcinseller var olduğuna göre, her çeşit dini inançtan eşcinseller de vardır. Eşcinsel/biseksüel kişiler içinde Müslüman, Yahudi, Budist, Hristiyan ya da başka bir dini inancı olanlar olabileceği gibi, agnostik, deist, ateist olanlar da vardır. Eşcinsellik/biseksüellik cinsel yönelimleri ifade eder ve dinsel yönelimler, kişilerin cinsel yönelimleriyle doğrudan bağlantılı değildir. Doğal olarak dini inancı olan eşcinsel/biseksüel bireyler de vardır, olmayan eşcinsel/biseksüel bireyler de. Burada yine

önemli olan, cinsel yönelim üzerinden ortak paydası olan bir grubu diğer özellikler açısından da genelleme yaklaşımının yanlış olduğunun farkına varılması gerektiğidir.

“Eşcinsellik suç mu?”

Tarihin farklı dönemlerinde, farklı ülkelerde, eşcinseller sırf cinsel yönelimleri nedeniyle hapse atılmış, öldürülmüş, işkenceye maruz kalmışlardır. Örneğin, Almanya’daki Nazi döneminde eşcinsellik suç sayılmış ve soykırım eşcinsellere de uygulanarak toplama kamplarında imha edilenler arasında eşcinsel bireyler de yer almıştır. Dünya’nın çeşitli ülkelerinde eşcinsellik hâlâ suç sayılabiliyor ve ölüm cezasına varana kadar çok çeşitli şekillerde cezalandırılıyor. Ancak eşcinsellik Türkiye’de suç değil. Yani eşcinselliği yasaklayan herhangi bir kanun maddesi bulunmuyor. Bunun yanında, cinsel yönelimi heteroseksüelden farklı olan vatandaşları uğrayabilecekleri bir ayrımcılıktan koruyacak yasalar da henüz Türkiye’de mevcut değil. Bu nedenle, yasalardaki bazı boşluklar ya da yoruma açık “genel ahlak” gibi kavramlar homofobik yorumlamalarla eşcinsel bireylerin aleyhine uygulamalara yol açabiliyor ve eşcinsel bireyler sırf cinsel yönelimleri nedeniyle hukuksal süreçte ayrımcılığa uğrayabiliyorlar ve adil yargılanma hakları ellerinden alınabiliyor.

“Askerlikten nasıl rapor alıyorsunuz? Gerçekten pembe tezkere veriyorlar mı?”

Türk Silahlı Kuvvetleri, halen, Amerikan Psikiyatri Birliği’nin eşcinselliği hastalık olarak tanımlayan Ruhsal Bozuklukların Tanı ve İstatistiksel El Kitabı’nın 2.sini, yani DSM-II’yi kullanıyor ve psikoseksüel bozukluk tanısı ile eşcinsel erkekleri askere almayabiliyor. “Pembe tezkere” diye bir şey yok. Ancak bir kişi eşcinsel olduğu için rapor aldığı zaman, cinsel kimlik bozukluğu, ileri derecede psikoseksüel bozukluk gibi tanımlar konularak rapora kaydediliyor. Rapor alma sürecinde veya sonrasında bazı iş sahalarında eşcinsel erkekleri mağdur edecek uygulamalar yaşanabiliyor.

“Peki biseksüellik nedir? Bir geçiş süreci mi, kararsızlık mı, yoksa doyumsuzluk mu?”

Biseksüellik, erkek ya da kadın, bir kişinin duygusal ve cinsel olarak iki cinse de dönük olma halidir. Biseksüellik, eşcinsellik ve heteroseksüellik gibi bir cinsel yönelimdir. Biseksüel biri, her iki cinse de aynı ölçüde ilgi duymayabilir ve bu ilginin derecesi zaman içinde değişebilir. Biseksüeller her iki cinsten hoşlanabildikleri için hem eşcinseller hem de heteroseksüeller tarafından kararsızlıkla, doyumsuzlukla suçlanabiliyorlar. Tabii ki bu ithamlar gerçeği değil önyargıya işarettir.

“Neden eşcinsel/biseksüel olduğunuzu gizliyorsunuz?”

Eşcinsel/biseksüel bir kişi eğer isterse cinsel yönelimini kendi belirlediği insanlarla paylaşabilir. Eşcinsel/biseksüel erkek ve kadınlar kime, nasıl ve ne zaman açılacaklarına kendileri karar verebilirler. Eşcinselliği gizliyor olmanın kişiden kişiye değişen nedenleri olmakla birlikte bunun temelinde yaşadığımız toplumun kültürü, dini, toplumsal yapısı yatmaktadır. Erkek egemen ve heteroseksist toplum yapısının hâkimiyetindeki geleneklerin, örflerin, adetlerin, dinin, mevcut yasaların barındırdığı homofobik yaklaşımlar ve bunların olası sonuçları bir araya geldiğinde, eşcinsel/biseksüel bireyler toplumdan dışlanmamak, aile ve çevre baskısına maruz kalmamak, işten atılmamak, ayrımcılıkla ve şiddetle baş etmek zorunda kalmamak adına cinsel yönelimlerini gizleme yoluna gidebilirler. Eşcinseller ve biseksüeller için gizlenmek, basit ve genel bir tercih değil, zorunluluk olarak ortaya çıkabilmektedir.

“Eşcinsel olduğunuzu herkese söylüyor musunuz?”

Eşcinsellerin sürekli eşcinsel olduklarına vurgu yaptıklarına ilişkin ayrımcı bir yaklaşımdır. Nasıl heteroseksüeller heteroseksüel olduklarını herkese söyleme gereği duymuyorsa, eşcinseller/biseksüeller de cinsel yönelimlerini herkese ilan etmiyor, her

yerde haykırmıyor. İnsan hakları mücadelesi veren eşcinsel/biseksüel insanlar, toplumun her kesiminde olduklarını göstermek ve ayrımcılıkla mücadele etmek için politik olarak açılmayı tercih edebilirler. Çünkü toplumun genelinde eşcinsellerin/biseksüellerin kendi hayat alanlarında olmadığına, kendilerinden uzakta bir yerlerde olduğuna ilişkin bir yanlış düşünce egemendir. Heteroseksüel olmak doğuştan gelen, olması gereken “normal” olan cinsel yönelim olarak görüldüğünden, eşcinsel/biseksüel olduğunu söylemenin elbette politik bir anlamı var. Çünkü bireyler eşcinselliğini/biseksüelliğini açıklamadığı ve sakladığı sürece toplumun zihnindeki “heteroseksüelliğin normal eşcinselliğin anormal olduğu” fikrini değiştirebilmek mümkün değil. Ayrıca heteroseksist dünyada, eşcinsel/biseksüel olduğunu söylemediğin sürece heteroseksüel sayılmaya devam ediliyosun. Kim, sahip olmadığı gibi bir özelliği taşıyor gibi yapmaktan ve bu şekilde ikiyüzlü bir yaşamı sürdürmekten hoşlanabilir ki? Aksini iddia etmedikçe herkesin heteroseksüel varsayılması ayrımcılığın bir parçasıdır. Eşcinsel/biseksüel insanların gerçekleştirdiği bu zorunlu açılma durumu da, herkesin heteroseksüel varsayılmadığı bir dünya için ayrımcılıkla mücadelenin bir yoludur.

“Toplumsal baskı yaşamınızı nasıl etkiliyor?”, “Toplumdan olumsuz tepkiler aldığınızda neler hissediyorsunuz?”, “Sokakta veya toplum içinde kendiniz rahat anlatabiliyor musunuz?”, “Günlük hayatınızda, iş bulmada, sosyal hayata katılmakta ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?”

Toplumsal baskı, hayatın her alanında eşcinsel ve biseksüellerin yaşamlarını etkiliyor. Toplumsal baskının yarattığı en büyük etki, “kendin gibi” yaşamıyor olmak. Birçok kişi, baştan heteroseksüel varsayıldığı için açılmaya korkarak heteroseksüel rolü yapmak zorunda kalıyor ve toplumsal baskı yüzünden hiç istemeden evlenebiliyor, hoşlanmadıkları, istemedikleri bedenlerle ömür geçirmek zorunda kalabiliyor. Cinsel yönelimini saklamadan yaşamak isteyenleri ise, daha farklı sorunlar bekliyor. Aile

ve arkadaşları kaybetme riski ile yüz yüze kalınıyor, sosyal ortamdan dışlanabiliyor, evde, okulda, kampüste, işyerinde, sokakta baskıya, sözlü/fiziksel şiddete ve ayrımcılığa maruz kalınabiliyor. Bu şiddete ve ayrımcılığa maruz kalma korkusuyla birçok eşcinsel/biseksüel cinsel yönelimlerini rahatça ifade edemiyor ve duygusal/cinsel ilişkilerini yaşayamıyor. Toplumsal baskıdan dolayı birçok eşcinselin kendisiyle barışması ve eşcinsel kimliğini kabul etmesi sancılı bir şekilde gerçekleşiyor.

"Normal hayatınıza devam ederken karşılaştığınız en büyük sorun ne oldu?"

Eşcinsel/biseksüel insanları tek bir grup olarak algılamamak gerekir. Her birey kendi gündelik hayatı içinde, çevresindeki koşullara göre değişen çok çeşitli ve farklı sorunlarla karşılaşabilir. Bir kişinin en büyük sorunu ailesiyle yaşarken ve bir başkası işyeri ile ilgili hayati bir sorun yaşayabilir. Aslında sorunun başındaki "normal" kelimesinden yola çıkacak olursak, eşcinsel/biseksüel bir kişi cinsel yönelimini saklamadığında, o kişinin "normal" hayatına devam etmesi pek mümkün görünmüyor. Başta en önemli sorun en yakınından, aileden ve yakın çevreden başlarken, bu sorunun aşılması halinde başka büyük sorunlarla mücadele etmek gerekiyor.

"Farklı olduğunuz için kendinizi şanssız ve mutsuz hissediyor musunuz?"

Eşcinsel/biseksüel cinsel yönelimleri farklı olarak nitelendirmek, heteroseksüelliği merkeze alan bir yaklaşımdır. Eşcinsellik, biseksüellik veya heteroseksüellik, cinsel yönelim, kişinin kimliğinin bir parçasıdır. Bu noktada, şanssız ve mutsuz hissedilecek durumlar, bu parçanız nedeniyle şanssız ve mutluluğunuz elinizden alındığında ortaya çıkmaktadır. Toplumun homofobisinden kaynaklı olarak eşcinsel/biseksüel kadın ve erkekler ayrımcılığa maruz kaldığında ve insan hakları ihlallerine uğradıklarında yaşadılanlar onları mutsuzluğa itebilir.

“Keşke heteroseksüel olsaydım dediğiniz oluyor mu?”

Bu durum, kişinin cinsel yönelimini kabullenmesi, özgüveni ve bilinciyle bağlantılı olarak değişkenlik gösterebilir. Eşcinsellik hakkındaki bilgi eksikliğinden dolayı bunun bir hastalık, günah ya da suç olduğunu düşünen kişilerin dile getirebilecekleri bir cümle olabilmektedir. Eşcinsel olduğu için sorun yaşayanlar hayatın farklı evrelerinde, “keşke eşcinsel olmasaydım” diyebilirler. Ancak bu, kişinin yaşadığı sorunların içeriğiyle de ilgili bir duruma işaret eder. Heteroseksüel olmayı dilemek yerine, eşcinsel/biseksüel olmanın bir zulüm olmaktan çıkması için mücadele etmek de bir seçenektir.

“Kendinize nasıl hitap edilmesinden hoşlanıyorsunuz?”

Kimse herhangi bir özelliğinin aşağılanması istemez. Dolayısıyla eşcinselliği aşağılayan, küfür amaçlı kullanılan kelimelerin hitap şekli haline getirilmemesi gerekir. Erkek eşcinselliğini ifade eden gey, kadın eşcinselliğini ifade eden lezbiyen kelimesi ve erkek ve kadınlar için her iki cinsiyete ilgiyi ifade eden biseksüel kelimesi cinsel yönelimlerin tanımlanmasında yeterli ve doğru kullanımlardır. “Homoseksüel” kelimesi hastalık olarak tanımlandığı için bu kelimenin kullanımı da homofobik bir yaklaşımı işaret edebilir. Bunun yerine, homoseksüel kelimesinin birebir Türkçe karşılığı olan eşcinsel kelimesi tercih edilmektedir.

“İbne deyince rahatsız oluyor musunuz?”

İbne kelimesi, gündelik dilde eşcinsel varoluşu aşağılayan bir içerikte küfür, hakaret etmek için kullanıldığından, günümüzde rahatsız edici bir hitap şeklidir. Eşcinsellerin uğradıkları ayrımcılık ve insan hakları ihlalleriyle, yok sayılma ve aşağılanmayla mücadele ederken, bu tür küfürleştirilmiş sözcükleri kullanmıyoruz. Düz anlamıyla “ibne” sözcüğü, eşcinsel erkek kavramını karşılarsa da, “ibnelik etmek” deyiminin de işaret ettiği olumsuz anlamları

kastederek yerleşmiş hali nedeniyle genel olarak tercih edilir bir tanımlama değildir. Kavramların anlamlarını döndürmek ve küfür olarak kullanımından uzaklaştırmak amacıyla tersine çevirerek cinsel yönelimlerini ifade etmek için bu sözcüğü politik olarak benimseyen eşcinseller de vardır.

"Benim ailemde ya da çevremde hiç eşcinsel yok. Bir insanın eşcinsel olduğu nasıl anlaşılır?"

Bu algı, başlı başına herkesin heteroseksüel sayılmasından kaynaklanıyor. Ailemizdeki, çevremizdeki herkesin heteroseksüel olduğunu varsaydığımız için çevremizde hiç "eşcinsel" yokmuş gibi geliyor. Çünkü birçok insan tam da bu nedenle gizlenmeyi, sessiz kalmayı seçiyor. Birinin cinsel yönelimini, ancak o kişi bunu yansıtmak ve paylaşmak isterse bilebiliriz. Eşcinsellik fiziksel bir özellik olmadığından, birinin dış görünüşüne bakarak cinsel yönelimi hakkında doğru bir bilgiye ulaşamayız. Yani, eşcinsellik görünüşten, hareketlerden belli olmaz. Bu bir cinsel yönelimdir ve kişinin iç dünyasıyla ilgilidir. Toplumdaki genel yargının aksine, erkeklerin efemine, kadınların erkeksi olması eşcinsellik belirtisi değildir. Toplumsal kadınlık ve erkeklik rollerinin dışında kalan kadın ve erkeklerin eşcinsel olduğunun varsayılması, erkeksi olmayan erkeklerin ve kadınsı olmayan kadınların eşcinsel olduğu ön kabulü, bu ikili cinsiyet rolleri beklentisinin her koşulda karşılanacağı yanlış inanışından beslenir. Oysa kadınsılık ve erkeksilik her iki biyolojik cinsiyette de bir arada var olabileceği gibi, birinden biri baskın da olabilir ve bu, cinsel yönelimi belirleyici bir unsur değildir. Aslında burada, "birinin cinsel yönelimini neden merak ederiz?" sorusunu sormak gerekir. Eğer karşımızdaki kişiye karşı duygusal/cinsel bir ilgimiz yok ise, onun cinsel yönelimini merak etmemizin de bir anlamı yoktur.

"İnsanlar neden eşcinselliği şaka boyutuna taşıyor?"

Ötekileştirme araçlarından biri olarak mizah, her toplumda önyargıları besleyen, stereotipler yara-

tarak ayrımcılığı meşrulaştırmanın araçlarından biri olmuştur. Dil, ayrımcılığın kurulduğu ve yerleştiği alanlardan biridir. Hiçbir şaka sadece şakadan ibaret değildir. Bu yüzden eşcinselliğin karikatürize edilmesinin homofobik bir tavır olduğunu unutmamak gerekir. Eşcinselliğin şaka konusu olması, “norm” olmayan bir durumun yakıştırma olarak kullanılmasıyla kaynaklanmaktadır.

“Hayata bir daha gelseydiniz eşcinsel olarak mı gelmek isterdiniz yoksa böyle olmaktan pişmanlık duyup ‘keşke’ dediğiniz oldu mu hiç?”

Sorun eşcinsel olmak değil, sorun eşcinselliği yasaklayan, ayrımcılık yapan ideolojide. Bir daha dünyaya gelsek, ayrımcı olmayan, herkesin eşit ve özgür bir şekilde barış içinde yaşadığı bir dünyaya gelmek isterdik. Burada sorgulanması gereken cinsel yönelimimiz değil, toplumsal yapının ataerkil, heteronormatif yapısından kaynaklı yaşanan sorunlardır. Eşcinsel olduğumuz için pişmanlık duyulacak bir durum değil, “keşke” diyoruz tabii ki, “keşke, herkesin eşit ve özgürce yaşadığı bir dünya olsa”, “keşke, insanlar cinsiyetleri, cinsel yönelimleri, cinsel kimlikleri, ırkları, dinleri, renkleri ya da herhangi bir nedenle şiddete, ayrımcılığa maruz kalmasa” gibi keşkelerimiz var. Uzun lafın kısası keşkelerimiz cinsel yönelimimize ilişkin değil, toplumsal yapının daha eşitlikçi ve özgürlükçü kurulabilmesine ilişkin...

“Aile kurmak konusunda ne düşünüyorsunuz?”

Aile kurmak, anne-baba-çocuk şeklinde bir çekirdek aile oluşturmak olarak tanımlandığında eşcinsel birlikteliğini sürdürmek isteyenler için, bir dayatma olmaktan öteye gidemez; toplumsal baskı ile evlenmek zorunda bırakılan ya da zorla evlendirilen eşcinselleri düşünecek olursak. Eğer iki kişinin ya-salar önündeki evliliğinden bahsedecek olursak da, eşcinsel birlikteliklerin Türkiye’de yasallaşmamış olmasından dolayı, en azından Türkiye için bunun

mümkün olmadığını belirtmek gerekir. Bunun dışında, geleneksel aile tanımlamalarının dışında, sevdikleriyle kendi ailesini kurmak isteyen ya da bir aile kurmayı hiç düşünmeyen eşcinseller vardır elbette. Burada da cinsel yönelimin bu anlamdaki tercihi belirlemede doğrudan rol oynamadığını düşünerek, bütün eşcinseller için tek bir yanıt olmadığını görmek gerekir.

“Çocuk sahibi olmak istiyor musunuz?”, “Bir gün çocuk sahibi olmak isterseniz?”, “Çocuğunuz olması için bir kadınla evlenir miydiniz? Bu konuya asla mı dersiniz yoksa?”

Çocuk sahibi olmak isteyen ve istemeyen heteroseksüeller gibi eşcinseller de vardır. Çocuk sahibi olmanın yöntemi, erkek ve kadından oluşan bir çiftin cinsel birleşmesine indirgenmediğinde, bu sorunun yanıtının da tek olmayacağı aşikardır. Eşcinsel kadın ve erkekler pek tabi ki anne ve baba olmak isteyebilirler. Çocuk sahibi olmak isteyen pek çok eşcinsel, kendilerinin maruz kaldığı ayrımcılık ve şiddete, eşcinsel ebeveynleri olması nedeniyle çocuklarının da maruz kalacağı endişesini taşımaktadır. Eşcinsel ebeveyni olan çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, eşcinsel ebeveyni olan çocuklar ile heteroseksüel ebeveyni olan çocuklar arasında bir farklılık tespit etmemiştir.

“Evli eşcinseller var mı?”

Hemcinsi ile mi karşı cinsi ile mi evli olunduğuna bağlı olarak bu sorunun iki yanıtı var. Eşcinsel evliliklerini yasal olarak tanıyan bazı ülkelerde aynı kadın-erkek evliliklerinde olduğu gibi tüm medeni haklara sahip olunabiliyor ve bu ülkelerde hemcinsi ile evli eşcinseller var. Türkiye ise, henüz böyle bir birliktelik yasal olarak onaylamadığı için, ancak kendi aralarında birlikteliklerini çevrelerine ilan eden ve hayat arkadaşlığı kurarak birlikte yaşayan eşcinsel çiftler var. Karşı cinsle evlilik yapan eşcinseller ise, her yerde olabileceği gibi, Türkiye’de çok yaygın. Aileleri tarafından zorla evlendirilen kadın ve erkek

eşcinseller yanında, toplumsal baskıdan kurtulmak için paravan evlilik yaparak eşcinselliğini gizli olarak yaşayan eşcinseller de olabiliyor.

“Evlat edinmek istiyor musunuz?”

Çocuk sahibi olmak sorusunda bahsedildiği gibi, cinsel yönelim, anne ve baba olma istediğinden tamamen ayrı bir duygudur. Heteroseksüellerin hepsi için anne-baba olmak istiyorlar gibi bir genelleme yapılamayacağı gibi eşcinsel kadın ve erkekler için de yapılmaz. Evlat edinmek isteyen eşcinsel erkek ve kadınlar vardır ve eşcinsel kişilerin ve eşcinsel çiftlerin sırf cinsel yönelimleri nedeniyle böyle bir haktan mahrum bırakılmaları bir insan hakları ihhalidir. Bazı ülkelerde eşcinsel çiftlerin evlat edinme hakkı vardır. Türkiye’de ise, bunu sınırlayan somut bir yasa olmamasına karşın, eşcinsel birlikteliklerin yasalarca tanınmıyor olması, bu konuda da insanları bu haktan mahrum bırakmaktadır.

“Evlenmek istiyor musunuz?”

Bu sorunun yanıtı da her eşcinsel için cinsel yöneliminden bağımsız olarak değişkenlik gösterecektir. Farklı ülkelerde eşcinsel birliktelikleri kayıt altına almanın farklı yolları vardır ve bu haktan yararlanmak isteyen ve istemeyen kişiler her zaman olmuştur, olacaktır. Eşcinsellerin sırf cinsel yönelimleri nedeniyle evlenememeleri bir insan hakları ihhalidir. Çünkü, birliktelikleri yasalar önünde tanınsın isteyen ama bu haktan yararlanamayan çiftler, birçok hukuksal getiriden de yoksun kalmaktadır. Çocuk sahibi olma, miras, yakınlık derecesi gereken yerlerde (hastane, hapisane gibi) partnerinin yanında olabilmek vb.

“Ailelerin yaklaşımı nasıl?”, “İlk öğrendiklerinde nasıl tepki verdiler?”, “Aileniz bu durumu nasıl karşıladı?”, “Babanızın annenizin bu durum öğrendiğinde tavrı ne oldu? Dışlandığını hissediyor musunuz?”

Aileler birbirinden farklı tepki verebilmektedirler. Olumsuz olarak düşünüldüğünde, kendilerini suç-

layabilirler, inkâr edebilirler, eşcinsel evladı ile görüşmek istemeyebilirler, çocuklarının eşcinselliğini tamamen yok sayabilirler. Olumlu yaklaşımlara baktığımızda ise, LGBTİ hareketin de kazandığı ivme ile eşcinselliğin ve eşcinsel haklarının daha görünür hale gelmesinin de katkısıyla, artık birçok ailenin, çocuklarının eşcinsel olması durumu ile barışıp, çocuklarına destek olmaya başlamış olduğuna tanık olmaktadır. Çocukları LGBTİ olan ebeveynlerden örgütlenenler çıkabiliyor ve eşcinsel, biseksüel ve trans evlatlarına sahip çıktıklarını göstermek için çalışmalar yapıyorlar.

“Ailende başka eşcinsel var mı?”

Eşcinseller, dış görünüşten, konuşmasından, hareketlerinden anlaşılamayacağı için ailemizde, sosyal çevremizde, işyerimizde eşcinsel olup olmadığını bilemeyiz. Bize açık olan eşcinselleri bilebiliriz sadece doğal olarak. Ailesinde annesi, babası, kardeşinin eşcinsel olduğunu bilenler olduğu gibi, yakın akrabaları eşcinsel olan eşcinseller de vardır.

“Eşcinsellik, biseksüellik dediğimiz kavramları ben kişinin ruhuyla bedeninin uyuşmaması, kendi ruhunu, kendi bedenine yakıştırmaması olarak düşünüyorum. Bunu fark eden aileler küçük yaştaki çocuklarını bundan alıkoyamazlar mı? Ya da bu fark edilmeyecek bir şey mi küçük yaşta?”

Eşcinsellik veya diğer cinsel yönelimler çocuğun hal-davranışından, oynadığı oyunlardan anlaşılabilir bir durum değildir. Ne kadar erken fark etsek o kadar çabuk kurtarıyoruz diye bakacağımız bir hastalık, kötü alışkanlık değildir. Eşcinselliği tedavi etmeye, eşcinsel bireyleri değiştirmeye zorlayan bütün müdahaleler eşcinsellerin hayatını zorlaştırmak ve onarılamaz yaralar açmanın ve mutsuz insanlar yetiştirmenin ötesinde bir şeye yol açmaz. Erkeklik – kadınlık rolleri cinsel yönelimlerden bağımsız toplumsal rollerdir ve zaman ve mekân içerisinde farklılık gösterebilirler. Eşcinsellerin anlaşılabilirliği toplumsal kodlar, roller yoktur.

"Bir gün kızımın lezbiyen ya da oğlumun gey olduğunu öğrenirsem nasıl bir tepki vermeli, hangi yolu izlemeliyim?"

Öncelikli olarak, çocuklarınızın hal ve hareketlerinden cinsel yönelimini anlamanız mümkün değildir. En fazla davranışlarını yorumlayabilirsiniz. Ancak cinsel yönelim bir kimliğin parçasıdır ve bunu sahiplenmesi ile ortaya çıkar. Çocuğunuz ister eşcinsel, biseksüel, heteroseksüel ya da trans olsun ya da olmasın, eşcinselliğin de heteroseksellik gibi normal bir cinsel yönelim olduğunu bilmeniz, onun ne olursa olsun çocuğunuz olduğunu ve sizin için değerli olduğunu hissettirmeniz ve eşit ve özgür bir ilişki kurmanız faydalı olacaktır.

"Erkekler ve kadınlara bakış açısı nasıldır? Bir parkta el ele bir kadın bir erkek gördüğünüzde ne hissediyorsunuz?"

Heteroseksüellik günümüz toplumlarında egemen cinsel yönelim olarak gündelik hayatımızı belirliyor ve herkese heteroseksüelmiş muamelesi yapılıyor. Eşcinsel ve biseksüel kadın ve erkeklerin heteroseksüellikle ve heteroseksüel kadın veya erkeklerle bir derdi niye olsun...

"Eşcinsellerin konuşma tarzı neden inceliyor?"

Eşcinsel erkeklere ilişkin bir soru. Ancak biyolojik özelliklerle kişinin cinsel yönelimi belirlenemez. Toplumsal roller, kadın ve erkeklerden beklenen rollerdir ve bu rollere uymayan kişileri eşcinsel olarak kodlamamak, adlandırmamak gerekir. Ses tonundan, vücut hareketlerinden insanların eşcinsel olduğu anlaşılmaz.

"Homofobik insanların genelde içten içe gizli eşcinsel olduğu söylenir. Ne kadar doğrudur? Siz de böyle bir durum oldu mu?"

Toplumsal yapı, herkesi, bütün toplumu, bütün toplumsal ilişkileri homofobik bir hale getiriyor. Tabii ki

bütün bu ilişki ağlarında yetişen eşcinsel, biseksüel erkek ve kadınlar da homofobik olabilirler ve homofobileriyle yüzleşmeleri gerekebilir. Ancak bütün homofobiklerin "gizli" eşcinsel olduğunu söylemek, eşcinsellere yönelik şiddetin toplumsal bir sorun değil, eşcinseller arasında bir sorun olduğunu kabul etmek anlamına gelebilir.

"Eşcinsellerde de kadınlar gibi namus olgusu var mı?"

Namus kavramı, kadına özgü bir kavram değildir. Namustan kasıt bekaret ise bekaret kavramının ataerkil toplumsal yapının kadın bedenine müdahalesi ve kadının özgürlüğünü kısıtlaması olarak yorumluyoruz. Ama pek tabii ki, kadınların kendi beden algısı ve beden bütünlüğüne ilişkin algısı olduğu gibi eşcinsel kadın ve erkeklerin de beden algısı vardır.

"Eşcinsel olmak demek hem cinsine her dakika sarmak demek değil ama böyle bir inanış var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?"

Eşcinsel erkeklerin, sürekli cinsel tacizde bulunduğu algısı, heteroseksüel erkeklerin eşcinsel erkekleri tehdit olarak algılamasından kaynaklanmaktadır. Bu yüzden de eşcinsel erkeklerin davranışları genelde hem cinsine sarmak olarak değerlendirilebilmektedir. Bu tamamen bir önyargıdır. Zaten eşcinsel erkekleri davranışlarından tanımak ve adlandırmak mümkün değildir. Ayrıca eşcinsel erkeklerin de heteroseksüel kadın ve erkekler gibi beğenileri kişiden kişiye değişmektedir. Nasıl ki bütün heteroseksüel erkekler bütün kadınlardan hoşlanmıyorsa, bütün eşcinsel erkekler de bütün erkeklerden hoşlanmazlar.

"Partnerinizle nasıl tanışıyorsunuz?"

Partnerlerimizle heteroseksüellerin tanıştığı her yerde tanışabiliyoruz. Bunun yanında özellikle eşcinsellik sosyal yaşamın dışına itildiği için birbirimizi bulmamız daha zor oluyor. Özellikle eşcinsel ve biseksüel kadınların birbirlerini bulması ve iletişim kurması erkek eşcinsellere nazaran daha zor. Erkek

eşcinsellerin birbirlerini bulabilecekleri sosyal mekanlar daha fazla.

“Siz de aşk yaşıyor musunuz?”

Eşcinsellik, duygusal/cinsel olarak kişinin hem cinsinden hoşlanma halidir. Heteroseksüel cinsel yönelimdeki kişilerin aşk yaşıyor olması gibi, eşcinsel ve biseksüel cinsel yönelime sahip insanlar da aşk yaşarlar. Doğal olarak da insana özgü bütün duyguları eşcinseller de biseksüeller de heteroseksüeller de yaşarlar. Eşcinsel ve biseksüel cinsel yönelimlerin salt sekse indirgenmesi, heteroseksizmin kendi dışındaki cinsel yönelimleri aşağı görmesi ve dışlamasından ileri gelir. Yıldırım Türker şöyle yazar: “eşcinsel bir aşk, her aşk kadar özel, her aşk kadar biricik, dünyaya tutulduğunda her aşk kadar kimse-siz ve bu toplumsal koşullarda biraz daha savaşıdır. her aşk, göze aldıklarının toplamıdır. eşcinsel aşk, bu anlamda başlıbaşına bir göze alma, cüret etme hanesine yazılabilir. bunun dışında aşklarımızı yalnızkat, toplu olarak gözetlenebilir, bir kaç sözcükle hemen anlaşılabilir kılmayı amaçlayan düzcinselliğin hegemonyası zaten eşcinsel olalım, düzcinsel olalım, hepimizi kurutmakta değil mi? ... bir erkek, bir erkeği; bir kadın, bir kadını sever. kuracağımız ikinci cümle mutlaka politik olacaktır.”

“Eşcinseller neden bu kadar sekse düşkün?”

Eşcinsellerin sekse düşkün olduklarına ilişkin bilimsel hiçbir veri yoktur. Bu, tamamen eşcinsellere yönelik bir önyargıdan kaynaklanmaktadır. Heteroseksüeller için cinselliğin olmadığı hal sorunlu olarak kabul edilmekte iken eşcinsellerin cinselliği düşünüyor olmasının sorun olarak görülmesi, eşcinsellerin cinsellik alanında maruz kaldıkları ayrımcılığın bir göstergesidir.

“Eşcinsellerle cinsel ilişkiye giren herkes eşcinsel mi olur?”

Cinsel edim ve cinsel yönelim birbirlerinden tamamen farklı konulardır. Örneğin zorla evlendirilen eş-

cinsel kadın ve erkeklerin cinsel yönelimi konusunda bir değişiklik olmadığı gibi, eşcinsellerle cinsel ilişkiye giren herkes de eşcinsel olmaz. Kişi kendi cinsel yönelimini nasıl adlandırıyorsa o esastır.

“Cinsel ihtiyaçlarınızı karşılıyor musunuz? Evetse nasıl?”

Eşcinsel erkek ve kadınlar büyükşehirler dışında birbirlerini bulmakta halen zorlanıyorlar. Bunun yanında eşcinsel cinselliği heteroseksüel cinselliği gibi kutsanmadığı için eşcinsel erkek ve kadınlar birbirlerini bulmakta zorluk çekebiliyorlar. Toplumda herkes aksini iddia etmedikçe heteroseksüel varsayıldığından ve dış görünüşünden bir kişinin eşcinsel/biseksüel olduğu anlaşılmadığından sevgililik ilişkisi kurmak ve toplumsal baskılara göğüs gererek bunu sürdürmek kolay olmuyor. Bunun yanında ataerkilliğin kadınlar üzerinde bu kadar acımasız olduğu bir toplumda, bir kadının aile evinden çıkma gerekçesi iş, okul ve evlenme ile mümkün olabiliyor. Bu nedenle, sosyalleşme ve sevgili bulma/cinsel ihtiyaçlarını karşılama anlamında erkeklere oranla daha kısıtlı oluyorlar. Bir kadın eşcinsel/biseksüel kendi gibi bir eşcinsel/biseksüel kadını bulamayabiliyor ve yalnızlığa mahkûm kalabiliyor... Cinselliğin tabu halinin kadınlara çifte tabu olarak yansıdığı gerçeğinden de hareketle, konuşmaları bile ayıp görülen bir konuda eylemleri hiç de rahat olamıyor. Erkek eşcinseller ise ev dışı mekanlarda da birbirlerini rahatlıkla bulabiliyorlar.

“Aktif olanlar eşcinsel değil mi?”

Eşcinselliği anlamaya çalışırken, toplumsal cinsiyetin heteroseksüelliğe yüklediği kodlarla anlamaya, çözmeye çalışıyoruz ki bu, heteroseksüel ilişkileri kısıtlayan ve sınırlayan bir kodlamadır aynı zamanda. Heteroseksüel ilişkide kadının pasif, erkeğin aktif olduğu yönünde bir ön kabul vardır. Yataktaki pozisyon üzerinden aktif, pasif gibi yüklemeler yapılamaz. Bir kişi eğer hemcinsine, fiziksel, duygusal ve cinsel anlamda bir şey hissediyorsa o kişi eşcinseldir. Bir kişinin cinsel ilişkiye girip girmediği ya da

cinsel ilişkideki pozisyonu üzerinden eşcinsel, heteroseksüel, biseksüel olduğuna karar verilemez.

“Erkek eşcinseller iktidarsız mıdır?”

Erkek eşcinsel olmak, cinsel bir sorununuzun ya da eksikliğiniz olması anlamına gelmez. Erkek eşcinseller iktidarsızdır çıkarımı yanlıştır. Heteroseksüelliği merkeze koyan bir anlayışla sorulan bir sorudur.

“Pedofili eşcinsellerde neden daha yaygın?”

Pedofili başlı başına başka bir konudur. Eşcinsellik ve pedofili farklı konulardır. Pedofilinin eşcinseller arasında daha fazla yaygın olduğuna ilişkin hiçbir bulgu yoktur. Bu tamamen eşcinsellere yönelik önyargılı düşünce ve tutumların ürünüdür.

**“Eşcinsellikte cinsel taciz ne anlama geliyor?”,
“Eşcinsellikte birliktelik sadece cinsellik üzerine mi kurulu?”**

Eşcinsel birliktelikler sadece cinsellik üzerine kurulu olabilir de olmayabilir de... Heteroseksüel çiftlerde nasıl bir genelleme yapılamayacaksa, eşcinsel çiftler konusunda da birliktelikleri konusunda genelleme yapılamaz. Eşcinselliğin nedeni küçükken uğradığı taciz değildir. Toplum baskısı, eşcinsel ve biseksüel kadın ve erkeklerin cinsel yönelimleri ile barışmaları ve kimliklerini kurmaları noktasında olumsuz yönde etkilemektedir.

“Cinsiyetinizden memnun değil misiniz? Karşı cinse mi özeniyorsunuz?”

Eşcinsel erkek ve kadınların kendi beden algılarına ilişkin bir soruları yoktur. Eşcinsellik, erkek olarak erkeğe, kadın olarak bir kadına duygusal, zihinsel ve cinsel yönelim halidir. Yani eşcinsel erkekler kadın, eşcinsel kadınlar erkek olmak istemezler.

“Her erkeğe ilgi duyar mısınız?”, “Girdiğiniz ilişkilerdeki tatmin duygusundan mı bu tercihi seçtiniz?”

Eşcinsel erkeklerin, bütün erkeklerden hoşlanacağı gibi bir yanılsama vardır. Eşcinsel erkekler de

heteroseksüel kadın ve erkekler gibi hoşlandıkları tipler farklılık gösterir, her eşcinsel erkek bütün erkeklerden, her eşcinsel/biseksüel kadın da bütün kadınlardan hoşlanır algısı tamamen bir önyargıdan ibarettir. Bu önyargı eşcinselliğin tehdit olarak algılanmasına neden olmaktadır. Eşcinselliğin nedeni, duygusal ya da cinsel tatminsizlik ya da doyumsuzluk değildir.

"Eşcinsellikte cinsel deneyimin yeri ne?"

Eşcinsellik söz konusunda olduğunda egemen olan yönelim heteroseksüellikten farklı olarak cinsel deneyim aranır. Bir kişinin kendi cinsiyle birlikte olmadan eşcinsel olamayacağı ya da karşı cinsle birlikte olmadan eşcinsel olduğundan emin olmaması gerektiği vurgulanır. Ancak cinsel yönelimin tanımından da anlaşılacağı üzere cinsel yönelimin arzu, duygunun hangi cinsle yöneldiği ile ilgilidir. Aktif cinsel yaşantı üzerinden cinsel yönelim tarifi yapılamaz. Eşcinsellikte de, heteroseksüellikte olduğu gibi yönelimin bir parçasıdır cinsellik.

"Sevgililik ilişkisinde cinsiyet rolleri var mı?", "İlişkide biri kadın biri erkek rolünü mü üstlenir?", "Toplumsal bize biçtiği erkek ve kadın rolleri gibi eşcinsellerde bir rol var mı? Yani kendilerini kadın ya da erkek olarak mı hissediyorlar?", "Eşcinsel ilişkilerde baskın olan taraf ile olmayan taraf nasıl belli oluyor?"

Sevgililik ilişkisinde cinsiyet rolleri ilişkiye göre değişebilir. Bu ilişki içindeki kişilere göre değişir, cinsel yönelimle değil, kişilerin kendi tercihleri ile ilgilidir. Heteroseksüel ilişkilerde de, eşcinsel ilişkilerde de bu ikili toplumsal cinsiyet rolleri paylaşılabileceği gibi, bunların geçişkenliği ya da belirsizliği de mümkündür. Bazı ilişkilerde cinsiyet rolleri olabilir bazı ilişkilerde de olmayabilir.

"Lezbiyenler erkeklerden nefret mi eder?"

Elbette hayır. Bir kadının erkeklere âşık olmaması, erkekleri tamamen hayatından soyutladığı anlamına

gelmez. Lezbiyenlik, erkek düşmanlığı demek değildir. Bir kadın erkeklerden soğuduğu ya da nefret ettiği için lezbiyen değildir. Bu düşünce, kadın eşcinselliğinin, ancak erkeklerle yaşanan kötü bir deneyim nedeniyle var olabileceğini savunan cinsiyetçi bakış açısının ürünüdür.

“Feminist olduğun için mi lezbiyensin?”

Lezbiyenlikle feminizm arasında doğrudan bir ilişki yok. Nice lezbiyen feminist değil, nice feminist de lezbiyen değil. Sonuç olarak, her lezbiyen feminist, her feminist de lezbiyen değildir. Ancak, feminizm toplumsal cinsiyeti sorguladığı için cinsel yönelimden kaynaklanan toplumsal durumları da sorgular ve eşcinseller için politik bir perspektif olarak benimsenebilmektedir.

“Kadın kadına sevgililik ilişkisinde de aktif-pasif roller benimseniyor mu?”

Aktiflik-pasiflik değerlendirmesi, kimin altta kimin üstte, kimin arkada kimin önde, kimin güçlü kimin zayıf olduğuyula ilişkilendirilip yorumlanmakta, bu da erkek-kadın ilişkilerinde de sanki zorunluymuş gibi gösterilen ikili kısır cinsiyet rollerini dayatmaktadır. Bunun yanında cinsel edimdeki çeşitlilik açısından bakıldığında, kadın kadına ilişkilerde de her cinsel yönelimdeki ilişkide olabilecek çeşitlilikler mevcut olabilir; iki kadının ne istediği ile ilişkili olarak ortaya çıkar. Klasik aktif-pasif rollerinin olmadığı ilişkiler de vardır, olduğu ilişkiler de olabilir.

“Kadınlar çirkin oldukları için mi lezbiyen olur? (Güzel kadınsın, niye lezbiyen oldun?)”

Lezbiyenlerin/biseksüel kadınların estetik anlayışı yok mu? Erkekler mi sadece güzellikten anlar? Bu bir yönelimdir, güzellikle çirkinlikle ilgisi yok. Bu düşünce, “lezbiyen=erkek bulamamış kadın” bakışıdır ve aşağılayıcıdır. Bir kadının başka bir kadını isteme ona âşık olma iradesi ve potansiyelini yok sayarak kadını iradesiz kılan “erkekçe” bir yaklaşımdır.

"Neden evlenmeyi düşünmüyorsun, kendine göre bir erkek mi bulamadın?"

Bu soru da yine, bir kadının ancak, erkekler tarafından beğenilmemesi ya da hiçbir erkeği beğenmemesi durumunda, kadınlara yöneleceği varsayımından hareket eden heteroseksist bir yaklaşımdan beslenir. Eşcinsel kadınlar evlenmeyi düşünmez diye bir genelleme de yanlış olur. Düşünen de vardır düşünmeyen de, bir kadınla evlenmeyi düşünen de vardır; hiç evlenmek istemeyen de.

"İki kadın o işi nasıl yaparlar ki? Penissiz nasıl oluyor?"

Olur... Seks, partnerlerin özelidir ve kişiler içlerinden nasıl geliyorsa öyle yaşarlar. Zorlama ve baskı olmaksızın karşılıklı yaşanan her şey güzeldir, seks de öyle. İki kadının penis olmadan zevk alamayacağı düşüncesi, iki kadın arasındaki ilişkiyi ciddiye almayan, kendine rakip olarak gören heteroseksist ataerkil sistemin ürettiği asılsız düşüncelerden biridir. 'Gerçek' cinsellik için illa ki bir penis gerektiği heteroseksist koşullanmalarımızdan birisi. İki kadının birbirini hissetmesi ya da cinsel doyuma ulaşabilmeleri için penise ihtiyaçları yoktur.

"Lezbiyenler toplumda daha çok seviliyor. Kadının eşcinsellik daha kolay onay almıyor belki ama daha estetik duruyor. Neden?"

Lezbiyenlik toplumda sevilmiyor, kadın cinselliği sadece erkek pornografisine hizmet ettiği için lezbiyenlik de erkek pornografisine malzeme ediliyor. Bunun yanında erkek eşcinselliğinin estetik olmaması durumu ise tamamen homofobik heteronormatif yapının yanılmasıdır. Yüz yıllar boyunca erkek eşcinselliği estetik bir şekilde sunuldu, homo-erotik erkek ilişkiler resmedildi. Ancak toplumsal yapı zaman içerisinde değiştiği için günümüzde estetik olmadığı söyleniyor ancak estetik kavramı da göreceli ve değişkendir, kişiden kişiye, zamandan zamana ve toplumdan topluma değişiklik gösterir.

"Hemcinsimle bir kez sevişmiş olmam benim biseksüel veya eşcinsel olduğumu gösterir mi? Yoksa başka ölçütler de mi gereklidir?"

Cinsel edim ve cinsel yönelim birbirinden farklı olgulardır. Kişiler cinsel yönelimlerinden bağımsız olarak hem cinsleri ile yahut karşı cinsle birlikte olabilirler, bu cinsel yönelimi etkilemez. Cinsel yönelim, duygusal, fizyolojik ve zihinsel olarak kişinin yöneldiği cinse göre tanımlanır, cinsel yönelimi kimliğin bir parçası olarak kurmak kişinin iradesiyle karar vereceği bir süreçtir.

"Dernekler neden var? Eşcinselliği özendirme mi çalışıyorsunuz?"

Dernekler, insanların bir araya gelmelerini, örgütlenmelerini sağlamak ve böylece uğradıkları ayrımcılık ve şiddetle mücadele edip, eşcinselleri güçlendirmek ve desteklemek için var. Herkes gibi lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve intersekslerin (LGBTİ) de bir araya gelip sosyalleşmeye ve ortak politikalar üretip hakları için mücadele etmeye ihtiyaçları neden olmasın. Eşcinselliğe özendirilerek eşcinsel olunacağı düşüncesi, temelsiz ve gerçek dışıdır. Cinsel yönelim, özenti yoluyla oluşmaz. Hayatları boyunca toplum tarafından sistematik olarak heteroseksüellik dayatıldığı ve özendirildiği halde cinsel yönelimi eşcinsel/biseksüel olan insanların var olması da bunun bir göstergesidir.

"Eşcinsellik neden artıyor?"

Eşcinsellik artmıyor, eşcinselliğin görünürlüğü artıyor. Eşcinsel, biseksüel ve translar yaşadıkları sorunlarla mücadele etmeye başladıkça, daha çok LGBTİ'nin farkındalığı artıyor ve toplum içerisinde cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimliklerini daha fazla gizleyip saklamamaya yöneliyorlar. Çünkü gizli kaldıklarında bu yok sayılma ve aşağılanmanın hiçbir zaman son bulmayacağına her gün yeniden şahit oluyorlar. Her ne kadar halen, açık olmayan LGBTİ insanlar çok yaygın olsa da, gün geçtikçe bilinçlenen ve haklarının gasp edilmesine sessiz kalmak

istemeyen LGBTİ'lerin sayısında artış oluyor. Doğal olarak da toplumda artan bu görünürlük, homofobik bir değerlendirme ile "eşcinsellikte artış" olarak algılanabiliyor. Bu artışa sayısal değil, LGBTİ'lerin insan hakları mücadelesinin artık daha görünür olması ve daha çok LGBTİ'nin hayatını değiştirdiğinin bir göstergesi anlamında bir ileri adım olarak bakmak gerekir.

"Ülkemizde devletin eşcinseller için yaptığı bir şey var mı? (zor durumda kaldıklarında koruma altına alınması ve bu tür imkânlar sağladığı yöntem veya yerler)"

Devletin eşcinsellere veya translara yönelik verdiği koruyucu herhangi bir sosyal hizmet bulunmuyor. Hatta, bütün vatandaşlara yönelik verdiği sosyal hizmetlere LGBTİ'lerin erişiminin önünde ciddi engeller vardır.

"Eşcinsellere uygulanan ötekileştirmenin kökeninde ne vardır?"

Eşcinsellere veyahut tüm LGBTİ insanlara yönelik ötekileştirmenin kökeninde ayrımcı ideolojiler yatmaktadır. Milliyetçilik, militarizm, cinsiyetçilik, muhafazakârlık ve otoriterlik bu ayrımcı ideolojilerdendir.

"Geylerin, lezbiyenlerin heteroseksüellerden beklentileri nelerdir?"

Öncelikli olarak, eşcinsellerin veyahut tüm LGBTİ'lerin maruz kaldığı homofobi ve ayrımcılık sadece eşcinsellerin maruz kaldığı bir ayrımcılık türü değildir. Homofobiyle mücadele etmek bu anlamda sadece eşcinsellerin değil heteroseksüellerin de mücadele etmeleri gereken bir ayrımcılık türüdür. Eğer eşit ve özgür bir toplum ve dünya istiyorsak bütün ayrımcılıklara karşı birlikte mücadele etmeliyiz. Kaos GL işte bunun için "eşcinsellerin kurtuluşu, heteroseksüelleri de özgürleştirecektir" şiarıyla çalışıyor ve mücadele ediyor.

DAHA FAZLASI İÇİN...

Sorularına ve cevap beklentileriyle ilgili "daha fazla bilgi"ye ihtiyaç duyanlar için...

<http://www.kaosgldernegi.org/yayinlar.php>

Kaos GL Derneğinin yayınlarından oluşan kaynaklara doğrudan Dernek sitesinden ulaşmak mümkün...

HIV Hakkında Sıkça Sorulan Sorular

<http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=179>

İnterseks Bireylerin İnsan Haklarını Savunmak

<http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=164>

LGBTİ Hakları İnsan Haklarıdır

<http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=181>

Türkiye’de LGBTİ Haklarının Durumu ve Öneriler

<http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=160>

Kaos GL Derneği

<http://www.kaosgldernegi.org/anasayfa.php>

Kaos GL Dergi

<http://www.kaosgldergi.com/anasayfa.php>

kaosGL.org haber sitesi

<http://www.kaosgl.org/anasayfa.php>

Kaos GL Derneği
Tunus PTT PK 12
Kavaklıdere Ankara
Tel: 312 230 0358
Faks: 312 230 6277
bilgi@kaosgldernegi.org